

บทที่ 2

แนวความคิดเรื่องอบายมุข

2.1 ความหมายของอบายมุข

2.1.1 ความหมายตามความเข้าใจของบุคคลโดยทั่วไป

อบายมุขตามความเข้าใจของบุคคลโดยทั่วไปนั้นแบ่งเป็นสองลักษณะคือ คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่า อบายมุขทุกชนิดเป็นสิ่งไม่ดีและเป็นปากทางแห่งความเสื่อม ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด ใครเข้าไปเกี่ยวข้องชีวิตก็จะมีแต่ความเสื่อม ความเดือดร้อน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่สอดคล้องกับหลักการของพระพุทธศาสนา จะเห็นได้จากหลักฐานที่ปรากฏมากมาย เช่น พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ได้กล่าวถึงของอบายมุขไว้ว่า "อบายมุขคือช่องทางของความเสื่อม, เหตุเครื่องฉิบหาย เหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์"¹ ผู้รู้และนักวิชาการหลายท่านก็ได้ให้ความหมายของอบายมุขสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนา เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวถึงอบายมุขไว้ว่า "อบายมุข หมายถึง ทางแห่งความฉิบหาย เหตุแห่งเครื่องเสื่อม"² คุณวิวัฒน์ สุนทรพงศ์ นักวิชาการทางด้านสังคม ได้กล่าวถึงอบายมุขไว้ว่า

สุรา นารี พาสี กีฬาบัตร ที่นำความหายนะมาสู่ตนเองและครอบครัว นับตั้งแต่อดีตมา พ่อแม่ ครูอาจารย์มักจะอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตนอยู่เสมอไม่ให้มัวเมาลุ่มหลงในอบายมุขทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นการเสพสุรายาเมา การเที่ยวเตร่

¹พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ 10 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, 2546), น. 319.

²ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, 2542), น. 894.

หญิงโสเภณี การเล่นเกม การเล่นไพ่เอาเงินทองกันทุกชนิด ซึ่งอบายมุขเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุให้เกิดความหายนะล่มจม³

อบายมุขตามความเข้าใจของคนในกลุ่มแรกนี้จึงหมายถึงสิ่งที่ไม่ดี ไม่มีประโยชน์ มีแต่โทษ อยู่ตรงกันข้ามกับความเจริญ เป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งกลับเห็นว่า อบายมุขไม่ใช่สิ่งเลวร้ายไปเสียทั้งหมด ส่วนที่ดีของอบายมุขก็มีอยู่ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการแย้งแนวคิดทางด้านศาสนาที่เห็นว่าอบายมุขมีแต่โทษไม่มีประโยชน์ สิ่งที่น่าสนใจในประเด็นนี้ก็คือ อะไรคือเหตุผลที่คนกลุ่มนี้ยกขึ้นมากล่าวสนับสนุนแนวคิดที่ว่า อบายมุขเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น มีใช้ทางแห่งความเลื่อมหรือทางแห่งความฉิบหายอย่างที่หลายคนเข้าใจกัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้จากเอกสารต่าง ๆ ทั้งวิทยานิพนธ์ งานวิจัย และหนังสือพิมพ์ พอสรุปประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น ที่เป็นเหตุผลให้คนกลุ่มนี้มีความเชื่อหรือความเข้าใจว่า อบายมุขมีประโยชน์ เหตุผล 2 ประการนั้น คือ เหตุผลด้านความเพลิดเพลินและเหตุผลทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1) เหตุผลด้านความเพลิดเพลิน ในงานวิจัยเรื่อง "เศรษฐกิจการพนัน: ทางเลือกเชิงนโยบาย" ของ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์และคณะ ได้กล่าวถึงมุมมองในด้านบวกของการพนันของบุคคลหลายกลุ่ม เช่น นักสังคมวิทยาแนวเสรีนิยม ซึ่งเริ่มได้รับความนิยมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการพนันว่าเป็นกิจกรรมยามว่างที่ถูกกฎหมายและก่อให้เกิดผลดีต่อผู้เล่น เนื่องจากการพนันเปิดโอกาสให้นักเล่นได้แสดงบุคลิกที่แข็งแกร่งและความตั้งใจจะเสี่ยง การพนันเป็นสิ่งทดแทนความท้าทายที่หมดไปในชีวิต พร้อมทั้งทำหน้าที่ทางสังคมโดยการเป็นศูนย์รวมที่เป็นประโยชน์ในการพบปะสังสรรค์และการปฏิบัติตามระเบียบสังคม⁴

นักคิดทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalist) มีทัศนะว่าการพนันเป็นกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายทางเศรษฐกิจและเป็นกิจกรรมทางสังคมที่แสดงออกโดยให้ความ

³อ้างถึงใน ปนัดดา เพชรสิงห์, "อบายมุขที่มีความสัมพันธ์กับการหนีโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่น ในกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530), น. 34.

⁴ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, เศรษฐกิจ การพนัน ทางเลือกเชิงนโยบาย (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล, 2546), น. 13.

สำราญโดยตัวมันเองทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกของสังคมชั้นสูงในทศวรรษที่สิบเก้าสามารถที่จะแสดงสถานะทางสังคมและความมั่งคั่งโดยการใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงด้วยการเล่นการพนัน⁵

2) เหตุผลทางเศรษฐกิจ อบายมุขในทัศนะของคนกลุ่มนี้ นอกจากจะมีประโยชน์ในแง่ของสิ่งที่ให้ความบันเทิง ผ่อนคลายความเครียดแล้ว อีกเหตุผลหนึ่งที่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาอ้างก็คือเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากอบายมุขมีผลต่อรายได้ และก่อให้เกิดการจ้างงานแก่ประชาชน ด้านรัฐบาลก็มีรายได้จากธุรกิจอบายมุขเป็นจำนวนมากเป็นงบประมาณในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ

ดังนั้น หากมองเฉพาะแต่เรื่องรายได้ ไม่มองให้ลึกไปถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง ทัศนะที่ว่าอบายมุขก่อให้เกิดผลดีทางด้านเศรษฐกิจก็มีส่วนเป็นความจริง จะเห็นได้จากงานวิจัยของ ดร.สังจิต พิริยะรังสรรค์และคณะซึ่งทำการศึกษาเรื่อง "ห่วย ช้อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย" จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ธุรกิจผิดกฎหมายในประเทศไทย มีผลต่อรายได้และการจ้างงานให้เห็นอย่างชัดเจนในกิจกรรมหลายชนิด เช่น การค้าประเวณี และการพนัน ในเรื่องการค้าประเวณีมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายแสนคน ทั้งผู้ค้าประเวณี นายหน้าหรือผู้จัดการค้าประเวณีและธุรกิจบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ร้านเสริมสวย คาเฟ่ ร้านอาหาร หรือในกรณีห่วยได้ดินก็พบว่า มีบุคคลที่มีรายได้เสริมจากการเป็นผู้เดินโปยเกือบทั่วประเทศเป็นล้านคนที่เดียว⁶

นอกจากนี้พบว่ากิจกรรมที่ผิดกฎหมายบางประเภท เช่น การพนันฟุตบอลมีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมโดยตรงต่อกิจกรรมที่ถูกกฎหมายหลายประเภทด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมสื่อสิ่งพิมพ์ทางด้านกีฬา เคเบิลทีวี รายการกีฬาทางวิทยุ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือในกรณีของการค้าข้ามชาติ เช่น ยาเสพติด และการค้าประเวณีข้ามชาติก็ถือว่าเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศ⁷

จากทัศนะว่าอบายมุขเป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจนี้เอง เมื่อรัฐบาลมีนโยบายจะทำให้สถานการพนันให้ถูกกฎหมาย คนกลุ่มนี้จึงออกมาตอบรับต่อนโยบายของรัฐบาลทันทีโดยให้

⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 14.

⁶ ดร.สังจิต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, ห่วย ช้อง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร: หจก. สำนักพิมพ์ตรัสวิน (ซิลค์เวอร์ม บุคส์), 2543), น. 283.

⁷ เรื่องเดียวกัน.

เหตุผลว่า การพนันเป็นเครื่องมือนำไปสู่เป้าหมายทางเศรษฐกิจ เพราะการพนันจะนำมาซึ่งการขยายตัวของอุตสาหกรรมบางประเภท ได้แก่ การท่องเที่ยว อาหาร เครื่องดื่ม การก่อสร้าง การเพิ่มขึ้นของการจ้างงานในธุรกิจโรงแรม ห้องพัก อาหารและสถานบันเทิง เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลสามารถใช้สถานกาสิโน เป็นเครื่องมือในการรักษาเงินตราต่างประเทศที่รั่วไหลออกไปยังสถานกาสิโนที่ถูกกฎหมายในประเทศเพื่อนบ้าน ยิ่งกว่านั้นรัฐบาลยังจะมีรายได้จากค่าสัมปทานและภาษี ทั้งจากภาษีทางตรงคือคิดจากผลกำไรของผู้ประกอบการและภาษีทางอ้อม ซึ่งมีทั้งภาษีรายได้ ภาษีทรัพย์สิน ภาษีต่อหัวของพนักงาน ภาษีท้องถิ่นอื่น ๆ และค่าธรรมเนียมการพนัน ในท้ายที่สุดผู้ที่มองการพนันในเชิงบวกยังเห็นว่ากาสิโนจะนำมาซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขยายสนามบิน การสร้างถนน การปรับปรุงระบบระบายน้ำ การปรับปรุงศูนย์การประชุมและการซ่อมแซมถนนหนทางต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์กับการลงทุนและการอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว^๘

จากทัศนะทั้งสองเป็นส่วนหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความคิดหรือความเข้าใจของคนบางกลุ่มที่มองอบายมุขในแง่ที่มีประโยชน์ แต่อย่างไรเสียความคิดหรือความเข้าใจในลักษณะนี้ เป็นความเข้าใจที่เกิดจากการมองเฉพาะส่วน คือมองเฉพาะส่วนที่เป็นประโยชน์ในเบื้องต้น ไม่ได้ศึกษาให้ลึกไปถึงผลกระทบที่จะตามมาในภายหลัง หากอยากราบว่าแนวความคิดเช่นนี้ถูกต้องหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ ต้องศึกษาควบคู่ไปกับผลกระทบของอบายมุขต่อสังคมไทยด้วย

2.1.2 ความหมายและโทษของอบายมุขที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา

ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงความหมายของอบายมุขไว้หลายแห่งทั้งในพระสุตตันตปิฎกและพระวินัยปิฎก พร้อมทั้งได้จำแนกประเภทและโทษของอบายมุขไว้อย่างชัดเจน ซึ่งทั้งความหมายและประเภทของอบายมุขที่ปรากฏในที่ต่าง ๆ มิได้แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจะขอนำเสนออบายมุขที่ปรากฏในพระสุตตันตปิฎก ที่มณิกาย ปาฎิกวรรค สิงคาลกสูตรเป็นหลัก ส่วนในพระสูตรอื่นจะนำมาแสดงเฉพาะเนื้อหาที่มีความแตกต่างจากสิงคาลกสูตร เพื่อไม่ให้เนื้อความซ้ำซ้อนกัน

^๘ดร.สังคิด พิริยะรังสรรค์, ตำรวจผู้มีอิทธิพลและเศรษฐกิจมืด (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, 2548) น. 199-200.

ในสังคาลกสูตร อบายมุข หมายถึง ทางเลื่อมแห่งโกศ 6 ประการที่อริยสาวกไม่พึงเข้าไปเสพ หรือข้องแวะ ดังพุทธวจนะที่พระพุทธองค์ตรัสแก่สังคาลมาณพว่า

อริยสาวกไม่เสพทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลาย เป็นไฉน ดูก่อนคฤหบดีบุตร การเสพน้ำเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เป็นทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลายประการ 1 การเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในเวลากลางคืน เป็นทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลายประการ 1 การเที่ยวดูมหรสพ เป็นทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลายประการ 1 การเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เป็นทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลายประการ 1 การคบคนชั่วเป็นมิตร เป็นทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลายประการ 1 ความเกียจคร้าน เป็นทางเลื่อมแห่งโกศทั้งหลายประการ⁹

ในพระสูตรนี้ พระพุทธองค์นอกจากตรัสถึงประเภทของอบายมุขทั้งหกประการที่อริยสาวกไม่พึงเข้าไปเสพหรือข้องแวะแล้ว ยังได้ตรัสถึงโทษที่เกิดจากการเข้าไปเสพหรือข้องแวะไว้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอแต่ละประเภทตามลำดับดังนี้

พระพุทธองค์ตรัสถึงบุคคลที่หมกมุ่นในการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาทว่าย่อมประสบกับความเลื่อมหรือ 6 ประการ ดังที่ตรัสกับสังคาลมาณพว่า

ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการเสพน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท 6 ประการคือ เลื่อมทรัพย์อันผู้เสพพึงเห็นเอง 1 ก่อการทะเลาะวิวาท 1 เป็นบ่อเกิดแห่งโรค 1 เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียง 1 เป็นเหตุให้ไม่รู้จักอาย 1 เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา 1 ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ 6 ประการในการเสพน้ำเมา คือสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล¹⁰

ในสังคาลกสูตรพระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายประเภทของสุราและเมรัยไว้อย่างครบถ้วน ได้แก่ สุราหมายถึง สุรา 5 ชนิดคือ สุราทำด้วยขนม สุราทำด้วยแป้ง สุราทำด้วยข้าวสุก สุราใส่สาเหล้า สุราประกอบด้วยเชื้อเมรัย หมายถึง ของดอง 5 ชนิด คือ ของดองด้วยดอกไม้ ของดองด้วยผลไม้ ของดองด้วยน้ำหวาน ของดองด้วยน้ำอ้อย ของดองด้วยเชื้อทั้งสุราและเมรัย ชื่อว่ามัชชะ เพราะทำให้เมา ชื่อว่าเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเพราะเมื่อบุคคล

⁹มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 91 เล่ม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, 2537), 16:80. (พิมพ์เนื่องในวโรกาส ครบ 200 ปี แห่งราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.2525)

¹⁰เรื่องเดียวกัน.

ประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งการดื่มน้ำเมา โภคะทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วย่อมเสื่อมไปที่ยังไม่เกิดขึ้นย่อมไม่เกิดขึ้น¹¹

ในโทษทั้ง 6 ประการที่เกิดจากการดื่มสุรา พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้อย่างน่าสนใจ เช่น ท่านได้อธิบายถึงสาเหตุที่การดื่มสุราทำให้เสียทรัพย์ว่า เพราะผู้ที่ดื่มสุราและของมีเมาเป็นประจำจะทำให้ทรัพย์สมบัติที่มีอยู่หมดไป ที่ยังไม่เกิดขึ้นก็จะไม่เกิดขึ้น ข้อที่ว่า เป็นเหตุก่อการทะเลาะท่านอธิบายว่า จะทะเลาะกันด้วยวาจาหรือด้วยอวัยวะต่าง ๆ มีมือเป็นต้น ข้อที่ว่าเป็นบ่อเกิดแห่งโรคทั้งหลาย เนื่องจากน้ำเมาเป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่าง ๆ เช่นโรคทางตา ข้อที่ว่าเป็นเหตุเสียชื่อเสียง เนื่องจากผู้ที่ดื่มน้ำเมาย่อมขาดสติสามารถทำร้ายได้แม้กระทั่งมารดาบิดาของตน พูดคำที่ไม่ควรพูด และทำสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะเหตุนี้เองจึงถูกคนทั้งหลายติเตียนลงโทษ ทำให้เสียชื่อเสียง ข้อที่ว่า ทำให้ไม่รู้จักระอายท่านอธิบายว่า เพราะคนเมาสุรากล้าเปิดอวัยวะที่ควรปกปิดแล้วเที่ยวไป และข้อที่ว่า สุราทอนกำลังปัญญาท่านอธิบายว่า เพราะน้ำเมาทำให้ความรู้ว่าสัตว์มีกรรมเป็นของตนให้อ่อนลง¹²

โทษของการดื่มสุราทั้งจากพุทธดำรัสที่ปรากฏในพระไตรปิฎกและจากคำอธิบายของพระอรรถกถาจารย์ เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว เป็นการสร้างความเสื่อมในสามด้านหลักด้วยกัน

ด้านที่หนึ่ง ก่อให้เกิดความเสื่อมแก่โภคะหรือทรัพย์สมบัติ ทั้งที่มีอยู่เดิมหรือยังไม่เกิดขึ้น ที่กล่าวเช่นนี้เพราะทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ย่อมหมดไปเพราะการนำไปซื้อสุรามาดื่ม หรือรักษาโรคที่เกิดจากการดื่มสุรา และทรัพย์สมบัติที่ยังไม่เกิดขึ้น ก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากผู้ที่หมกมุ่นอยู่กับการดื่มสุราบางคนจะไม่ยอมทำงานหรือประกอบอาชีพ ถึงแม้ทำก็ขาดการเอาใจใส่ขาดความรับผิดชอบ จึงเป็นการยากที่จะทำงานให้สำเร็จจนสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นได้

ด้านที่สอง ก่อให้เกิดความเสื่อมหรือเกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจ เนื่องจากการดื่มสุราก่อให้เกิดโรคต่าง ๆ ต่อร่างกายมากมาย มีโรคตับ โรคมะเร็ง เป็นต้น ที่สำคัญคือการดื่มสุรายังได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจเป็นสาเหตุให้เกิดโรคทางด้านจิตประสาท

ด้านที่สาม ทำลายเกียรติภูมิของผู้ดื่ม กล่าวคือสุราสามารถจะทำลายชื่อเสียงของผู้ดื่มให้หมดไปได้เพราะพฤติกรรมที่เขาทำขึ้นในเวลาเมา เช่น สุราสามารถทำให้คนดีกลายเป็นอาชญากรได้ ทำให้คนเรียบร้อยกลายเป็นคนก้าวร้าวก็ได้

¹¹ เรื่องเดียวกัน, น. 100.

¹² เรื่องเดียวกัน, น. 101.

ด้วยเหตุนี้เองท่านจึงจัดการตีมูลค่าว่าเป็นทางแห่งความเสื่อม เป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

ในสังคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสโทษแห่งการหมกมุ่นในการเที่ยวไปตามตรอกชอกชอย ในเวลากลางคืนไว้ว่ามี 6 ประการดังที่ตรัสกับสังคาลมาณพว่า

ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในเวลากลางคืนมี 6 ประการ คือ ชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว 1 ชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษามรรยา 1 ชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาทรัพย์สมบัติ 1 เป็นที่ระแวงของคนอื่น 1 คำพูดอันไม่เป็นจริงในที่นั้น ๆ ย่อมปรากฏแก่ผู้นั้น 1 ทำให้เกิดความลำบากมาก 1 ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ 6 ประการในการเที่ยวไปในตรอกต่าง ๆ ในเวลากลางคืน เหล่านี้แล¹³

โทษของการเที่ยวกลางคืนทั้ง 6 ประการนั้น พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้อย่างครบถ้วน เช่น การเที่ยวกลางคืน ชื่อว่าไม่คุ้มครอง ไม่รักษาตัว เพราะผู้ที่เที่ยวกลางคืนย่อมประสบอันตราย เช่น เหยียบตอและหนาม โดนงูกัด หรือถูกสัตว์รบกวนทำร้าย ชื่อว่าไม่คุ้มครอง รักษาบุตรมรรยา เนื่องจากบุตรและภรรยาเมื่อเห็นพฤติกรรมก็จะทำตามคือออกไปเที่ยวนอกบ้าน ในเวลากลางคืนด้วย ชื่อว่าไม่คุ้มครองทรัพย์สมบัติ เพราะเมื่อบริวารชนพร้อมด้วยบุตรภรรยาออกไปเที่ยวในเวลากลางคืนกันหมด พวกโจรก็จะขึ้นไปขโมยทรัพย์สมบัติบนบ้าน ชื่อว่าเป็นที่ระแวง เนื่องจากผู้ที่ชอบเที่ยวในเวลากลางคืนมักถูกระแวงว่าเป็นผู้กระทำความชั่วร้าย เช่น โจรกรรม ทั้งที่ไม่ได้กระทำ กล่าวคือ แม้คนอื่นจะทำความชั่วเหล่านั้นไว้ ผู้นั้นมักจะระแวงผู้ที่ชอบเที่ยวในเวลากลางคืนว่าเป็นคนกระทำ ชื่อว่าเป็นเหตุแห่งทุกข์เป็นอันมาก ท่านอธิบายว่าใคร ๆ ไม่อาจประมาณทุกข์ของบุคคลที่ถูกผู้อื่นรังเกียจได้¹⁴

โดยปกติผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืนมักจะให้เหตุผลว่า ไปเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน แต่จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาได้แสดงให้เห็นถึงอันตรายและความเสื่อมในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งกับตัวผู้เที่ยว ครอบครัว ทรัพย์สมบัติและชื่อเสียง ทำให้เห็นว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินที่ได้รับเป็นแค่เพียงมายาภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นมาหลอกตัว ซึ่งไม่คุ้มค่ากับความเดือดร้อนที่จะตามมา ด้วยเหตุนี้พระพุทธองค์จึงจัดการเที่ยวกลางคืนว่าเป็นอบายมุข เป็นสิ่งที่มนุษย์ผู้ต้องการความเจริญไม่พึงเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด

¹³ เรื่องเดียวกัน, น. 80-81.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, น. 102.

ในสังคาลสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสโทษของการเที่ยวดูมหรสพไว้ 6 ประการด้วยกัน ดังที่ตรัสกับสังคาลมาณพว่า

ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการเที่ยวดูมหรสพ 6 ประการ คือ ราที่ไหน ไปที่นั่น 1 ขับริ่งที่ไหน ไปที่นั่น 1 ประโคมที่ไหน ไปที่นั่น 1 เสภาที่ไหน ไปที่นั่น 1 เพลงที่ไหน ไปที่นั่น 1 เกิดเหิงที่ไหนไปที่นั่น 1 ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ 6 ประการในการเที่ยวดูมหรสพเหล่านี้แล¹⁵

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายรายละเอียดของโทษที่เกิดจากการเที่ยวดูมหรสพไว้สามประเด็นหลัก คือ ประเด็นที่ 1 เป็นเหตุให้ละทิ้งการงาน กล่าวคือ เมื่อผู้นั้นมัวแต่หมกมุ่นอยู่กับการเตรียมสิ่งของมีผ้าของหอมและดอกไม้เป็นต้น ด้วยความคิดว่า พรุ่งนี้เราจะไปดูมหรสพ เขาย่อมทิ้งงานที่ทำตลอดทั้งวัน ประเด็นที่ 2 ผู้ที่หมกมุ่นอยู่กับการดูมหรสพ แม้ฤดูกาลที่เหมาะสมมาถึง ก็จะไม่ทำกิจในการเพาะปลูกมีการหว่าน เป็นต้น ดังนั้น โภคะที่ยังไม่เกิดก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ประเด็นที่ 3 เรือนที่ไม่มีคนเฝ้าจะถูกโจรขึ้นไปขโมยของจนหมด¹⁶

จากข้อมูลที่น่าเสนอมา ได้ชี้ให้เห็นความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นกับผู้ที่หมกมุ่นอยู่กับการดูมหรสพ ที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ ทำให้กลายเป็นคนที่ขาดความรับผิดชอบ ไม่เอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่พึงกระทำ ดำรงตนอยู่ด้วยความประมาท พระพุทธองค์จึงตรัสว่าเป็นทางแห่งความเสื่อมเนื่องจากบุคคลที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ยากที่จะประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต ทั้งทางด้านการงาน และด้านครอบครัว

การดูการละเล่นนอกจากจะมีโทษ 6 ประการตามที่กล่าวแล้ว ในทีฆนิกายสีลขันธวรรค พระพุทธองค์ตรัสถึงการดูการละเล่นว่าเป็นข้าศึกต่อกุศล เป็นสิ่งที่ภิกษุไม่พึงกระทำ โดยทรงแจกแจงลักษณะของมหรสพที่ไม่เหมาะสมไว้อย่างชัดเจน ดังพระพุทธพจน์ว่า

พระสมณโคดมทรงเว้นขาดจากการดูการละเล่นอันเป็นข้าศึกต่อกุศลเช่นที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางพวก จันโภชนาหารที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้วยังชวนชวนดูการละเล่นอันเป็นข้าศึกต่อกุศลอย่างนี้ คือ การฟ้อน การขับริ่ง การประโคม ดนตรี การรำ การเล่านิทาน การเล่นปอบมือ การเล่นปลุกผี การเล่นตีกลอง การสร้างฉากบ้านเมืองให้งดงาม การละเล่นของคนจัณฑาล การเล่นกระดานหก การละเล่นหน้าศพ การแข่งชนช้าง การแข่งม้า การแข่งชนกระบือ การแข่ง

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 81.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, น. 102-103.

ชนโค การแข่งขันแพะ การแข่งขันแกะ การแข่งขันไก่ การแข่งขันนกกระทา การแข่งรำกระบี่กระบอง การชกมวย มวยปล้ำ การรบ การตรวจผลสวนสนาม การจัดกระบวนทัพ การตรวจกองทัพ¹⁷

มหรสพเหล่านี้พระพุทธรองค์ตรัสว่าเป็นข้าศึกต่อกุศล เนื่องจากบางประเภทเป็น มหรสพที่กระตุ้นกามราคะ เช่น การฟ้อน การรำ การประโคมดนตรี บางประเภทก็เป็นสิ่งที่กระตุ้น ปฏิฆะ เช่น การดูการชกมวย หรือมวยปล้ำ และบางประเภทก็เป็นการส่งเสริมการเบียดเบียนทำ ร้ายสัตว์ เช่น การแข่งขันแพะ ชนแกะ หรือตีไก่ หากพระภิกษุหมกมุ่นอยู่กับการชมมหรสพก็ ย่อมละเลยในการศึกษาเล่าเรียนและการเจริญจิตภาวนา ดังนั้น ท่านจึงจัดมหรสพเหล่านี้ว่าเป็น ข้าศึกต่อกุศล ไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง

ในสังคาลกสูตรพระพุทธรองค์ได้ตรัสถึงการหมกมุ่นในการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่ง ความประมาทว่ามีโทษ 6 ประการ ดังพระพุทธรพจน์ว่า

ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษการเล่นการพนัน อันเป็นเหตุแห่งความประมาท 6 ประการ คือ ผู้ชนะย่อมก่อเวร 1 ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสีย 1 ความเสื่อม ทรัพย์ทันตาเห็น 1 ถ้อยคำของคนที่เล่นการพนัน ซึ่งไปพูดที่ประชุมฟังไม่ขึ้น 1 ถูกมิตรอำมาตย์ดูหมิ่นประมาท 1 ไม่มีใครประสงค์จะแต่งงานด้วย เพราะเห็นว่า ชายนักเลงเล่นการพนันไม่สามารถจะเลี้ยงดูภรรยาได้ 1 ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ 6 ประการในการเล่นการพนันอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทเหล่านี้แล¹⁸

พระอรรถกถาจารย์ได้ให้คำอธิบายโทษที่เกิดจากการเล่นการพนันไว้อย่างน่าสนใจ เช่น ในการเล่นการพนันผู้ชนะย่อมก่อเวรขึ้น เพราะเมื่อผู้ชนะถือเอาผ้าสาฎกหรือผ้าโพกของผู้อื่น ในท่ามกลางชุมชนด้วยคิดว่าเราชนะ ผู้แพ้ย่อมคิดว่า เขาดูหมิ่นเราในท่ามกลางชุมชน เราจะ ให้บทเรียนเขา ผู้แพ้ย่อมเสียดายทรัพย์ที่เสียไป เนื่องจากเขายอมเศร้าโศกถึงผ้าโพก ผ้า สาฎกหรือทรัพย์สินมีเงินทองเป็นต้นของตนที่ผู้อื่นได้ไป คำพูดของนักการพนันที่ไม่พูดในที่ประชุม ฟังไม่ขึ้น เนื่องจาก เมื่อเขาถูกถามเพราะเป็นพยานในที่วินิจฉัย ชนทั้งหลายจะพากันพูดว่า ผู้นี้ เป็นนักเล่นการพนัน พวกท่านอย่าเชื่อคำพูดของเขา นักเล่นการพนันถูกมิตรอำมาตย์ดูหมิ่น เพราะพวกมิตรอำมาตย์จะพูดกับนักการพนันให้เลิกเล่นเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควรแก่ชาติ

¹⁷มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 45 เล่ม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539), 9:15.

¹⁸มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 16:81.

ตระกูล เมื่อนักการพนันไม่เชื่อฟัง มิตรสหายเหล่านั้นก็จะแสดงอาการดูหมิ่นด้วยการไม่ยืน ไม่นั่ง ร่วมกับเขา แม้ถูกถามเป็นพยานก็ไม่ยอมพูด นักการพนันไม่มีใครปรารถนาจะแต่งงานด้วย เพราะคิดว่่านักการพนันไม่สามารถจะเลี้ยงดูภรรยาได้¹⁹

จากข้อมูลที่กล่าวมาทำให้เห็นได้ว่าการเล่นการพนันนั้น มีแต่จะสร้างความเดือดร้อน ให้เกิดขึ้นไม่ว่าจะชนะหรือแพ้ กล่าวคือเมื่อชนะก็ได้ศัตรูเพิ่มขึ้น หากแพ้กีย่อมเสียตายทรัพย์ที่ต้องสูญเสียไป ประเด็นที่สำคัญที่สุดก็คือนักการพนันถูกดูหมิ่นเหยียดหยามจากผู้อื่นทั้งที่เป็นญาติและคนนอก ไม่ได้รับความไว้วางใจจากคนในสังคม กล่าวได้ว่า การพนันเป็นสิ่งทำลายทุนทรัพย์ในการดำเนินชีวิต และทำลายต้นทุนทางสังคม ด้วยเหตุนี้เองพระพุทธองค์จึงตรัสการพนันว่าเป็นอบายมุข เป็นเหตุของความประมาท ดังหลักฐานที่ปรากฏในทีฆนิกาย สิลขันธวรรค ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสถึงบุคคลที่เล่นการพนันว่าเป็นผู้ตั้งตนอยู่บนความประมาท ทรงห้ามภิกษุเล่นการพนันแม้จะเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนาน ไม่ได้เอาชนะกันด้วยวัตถุหรือเงินทองก็ตาม ดังพุทธพจน์ว่า

พระสมณโคตมทรงเว้นขาดจากการชวนชวายเป็นการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เช่นที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางพวกฉันโภชนาหารที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้วยังชวนชวายเป็นการเล่นการพนันอันเป็นเหตุแห่งความประมาทอย่างนี้ คือ เล่นหมากรุกแกละ 8 ตา หรือ 10 ตา เล่นหมากเก็บ เล่นดวด เล่นหมากไหว เล่นโยนปวง เล่นไม้หึ่ง เล่นกำทาย เล่นสะกา เล่นเป่าใบไม้ เล่นไถเล็ก ๆ เล่นหกคะเมน เล่นกังหัน เล่นดวงทราย เล่นรถเล็ก ๆ เล่นธนูเล็ก ๆ เล่นเขียนทาย เล่นทายใจ เล่นล้อเลียนคนพิการ²⁰

จากหลักฐานที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ทำให้เห็นว่าพระพุทธองค์ทรงรังเกียจการเล่นการพนันทุกชนิด ถึงแม้จะเป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนานไม่หวังผลชนะกันด้วยวัตถุหรือเงินทอง ก็ตรัสว่าเป็นที่ตั้งของความประมาท ก่อให้เกิดความเสื่อม ทั้งนี้เพราะฆราวาสที่หมกมุ่นอยู่กับความสนุกสนาน เพลิดเพลินที่เกิดจากการเล่นการพนันย่อมละทิ้งงานที่ทำ ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทำให้สูญเสียรายได้ และที่สำคัญคือการเล่นเพื่อความสนุกสนานอาจเป็นเหตุจูงใจนำไปสู่การเล่นเพื่อหวังผลชนะด้วยเงินทอง

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, น. 103-104.

²⁰ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 9:6.

ทางด้านพระภิกษุหากมีวสันตสนานอยู่กับการเล่นการพนัน จะเป็นเหตุให้ละทิ้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ย่อมเสื่อมจากมรรคผลที่พึงได้ในสมณวิสัย กลายเป็นผู้ดำรงตนอยู่อย่างประมาท ไม่เป็นที่เจริญศรัทธาแก่พุทธบริษัทและสร้างความมัวหมองให้แก่พระพุทธศาสนาด้วยเหตุนี้เอง พระพุทธองค์จึงทรงห้ามพระภิกษุเล่นการพนันทุกชนิด

ในสังคาลกสูตรพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษที่เกิดจากการคบคนชั่วเป็นมิตรไว้ 6 ประการ โดยตรัสแก่สังคาลมานพว่า

ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการคบคนชั่วเป็นมิตร 6 ประการ คือ การหมกมุ่นในการคบคนชั่วเป็นมิตรมีโทษ 6 ประการนี้คือ นำให้เป็นนักแสดงการพนัน 1 นำให้เป็นนักแสดงเจ้าชู้ 1 นำให้เป็นนักแสดงเหล้า 1 นำให้เป็นคนลวงคนอื่นด้วยของปลอม 1 นำให้เป็นคนโกงเขาซึ่งหน้า 1 นำให้เป็นคนหัวไม้ 1 ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษ 6 ประการในการคบคนชั่วเป็นมิตรเหล่านี้แล²¹

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของผู้ที่คบคนชั่วเป็นมิตรไว้ในลักษณะที่ว่า ผู้ที่ยินดีในการคบกับคนชั่วจะคิดว่าพวกคนชั่วเป็นมิตรของเขา เขาไม่ยินดีที่จะคบกับคนอื่นซึ่งเป็นคนดีจะไปหาแต่มิตรลามกเหล่านั้น เหมือนสุกรที่เขาประดับด้วยของหอมและดอกไม้เป็นต้น แล้วให้นอนในที่นอนอย่างดียิ่งเข้าไปสู่หลุมคูถฉะนั้น ด้วยเหตุนี้เอง ผู้คบคนชั่วเป็นมิตรจึงประสบความเดือดร้อนเป็นอันมากทั้งในภพนี้และภพหน้า²²

อธิบายมุขข้อนี้จัดว่าเป็นความเสื่อมอย่างมากเช่นกันเพราะคนที่เลือกคบคนชั่วเป็นมิตรอาจถูกแนะนำให้ทำสิ่งที่สร้างความเดือดร้อนทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือพระเจ้าอชาตศัตรูที่ไปคบกับพระเทวทัตแล้วถูกพระเทวทัตแนะนำให้ทำความผิดต่าง ๆ จนต้องประสบกับความทุกข์มากมายที่สำคัญคือทำให้เสื่อมจากมรรคผลที่พึงบรรลุในชาตินี้เนื่องจากทำปิตุฆาต

ดังนั้น ผู้ที่หวังความเจริญจึงต้องเลือกคบค้าสมาคมกับบัณฑิต เนื่องจากบัณฑิตจะคอยแนะนำให้ดำรงตนอยู่ในความดีและไม่พึงคบคนพาลเพราะคนพาลจะทำให้เกิดความเสื่อม

ในสังคาลกสูตร พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษแห่งการหมกมุ่นในความเกียจคร้านในการทำการงานไว้ 6 ประการ ดังพระดำรัสที่ตรัสแก่สังคาลมานพว่า

²¹ มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 3:81-82.

²² เรื่องเดียวกัน, น. 104.

ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษในการเกียจคร้าน 6 ประการ คือ มักอ้างว่าหนาวนัก แล้วไม่ทำงาน 1 มักอ้างว่าร้อนนัก แล้วไม่ทำงาน 1 มักอ้างว่าเย็นแล้ว แล้วไม่ทำงาน 1 มักอ้างว่ายังเข้าอยู่ แล้วไม่ทำงาน 1 มักอ้างว่าหิวนัก แล้วไม่ทำงาน 1 มักอ้างว่ากระหายนัก แล้วไม่ทำงาน 1 เมื่อเขามากไป ด้วยการอ้างเลศ ผิดเพี้ยนการงานอยู่อย่างนี้ โภคะที่ยังไม่เกิด ก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็ถึงความเสื่อมสิ้นไป ดูก่อนคฤหบดีบุตร โทษหกประการในการเกียจคร้านเหล่านี้แล²³

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายโทษแห่งความเกียจคร้านในการทำงานไว้ดังนี้คือคนที่ชอบอ้างว่าเย็นนักแล้วไม่ทำงาน เป็นต้น ย่อมประสบความเสียหาย เนื่องจากเมื่อพวกมนุษย์ลุกขึ้นแต่เช้าตรู่แล้วชักชวนกันไปทำงาน คนเกียจคร้านจะนั่งผิงไฟต่อไปโดยให้เหตุผลว่า ยังหนาวเหลือเกินกระดูกจะแตก พวกท่านไปกันเถิดเราจักไปที่หลัง มนุษย์เหล่านั้นไปทำงานกัน การงานของคนเกียจคร้านย่อมเสื่อม²⁴

จากข้อมูลดังกล่าวมาทำให้เห็นว่า ความเกียจคร้านเป็นเหตุให้เสื่อมจากโภคะทรัพย์ และคนที่มีความเกียจคร้านถือว่าตั้งตนอยู่บนความประมาท เพราะปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น ผู้ที่หวังความเจริญต้องเป็นผู้ไม่ผละตัววันประกันพรุ่ง มีความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ หากทำได้เช่นนี้ชีวิตก็จะมีแต่ความเจริญ

จากข้อมูลที่นำเสนอ ทั้งจากพระไตรปิฎกและคำอธิบายของพระอรรถกถาจารย์ทำให้ให้เห็นได้ชัดว่า อบายมุขทั้ง 6 ประเภทจะนำพาความเสื่อมทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ให้เกิดแก่ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ที่ดื่มสุราต้องสูญเสียทรัพย์เป็นจำนวนมากในการซื้อสุรามาดื่ม เมื่อดื่มมากก็ไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้ รายได้จากการทำงานก็ขาดไป สิ่งสำคัญคือเมื่อร่างกายเกิดโรคก็ต้องสูญเสียทรัพย์ในการเยียวยารักษา ถ้าหากรักษาไม่หายชีวิตก็ต้องสูญเสียไป ดังนั้น อบายมุขจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์ผู้ต้องการความเจริญในชีวิตไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาด ต้องหลีกเลี่ยงให้ไกล แต่สิ่งที่น่าแปลกใจก็คือ มนุษย์อีกเป็นจำนวนมากยังคงมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข จึงเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาต่อไปว่าอะไรเป็นสาเหตุของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข

²³ เรื่องเดียวกัน, น. 82.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, น. 105.

2.2 อบายมุขกับธรรมชาติมนุษย์

2.2.1 อบายมุขกับธรรมชาติมนุษย์ตามคำอธิบายในพระไตรปิฎก

ตั้งแต่อดีตกาลจนถึงปัจจุบัน อบายมุขได้สร้างความทุกข์ความเดือดร้อนแก่มนุษย์มาโดยตลอด คนโดยทั่วไปทราบดีว่าอบายมุขนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรเข้าไปข้องแวะ แต่ถึงกระนั้นก็ยังมียุติมุขอีกเป็นจำนวนมากที่พาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขและเพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน จึงเกิดเป็นคำถามขึ้นว่า เพราะเหตุใดมนุษย์จึงได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข ทั้งที่รู้ว่าอบายมุขเป็นปัจจัยให้เกิดความทุกข์ ความเดือดร้อน เมื่อศึกษาคำอธิบายจากพระไตรปิฎกโดยตรงและจากตำราที่นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาได้เขียนขึ้นโดยการอ้างอิงข้อมูลจากพระไตรปิฎกทำให้เห็นถึงสาเหตุหรือแรงจูงใจที่พามนุษย์เข้าไปเกลือกกลั้วกับอบายมุข

การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ถูกขับเคลื่อนด้วยอำนาจของความปรารถนาหรือความอยาก กล่าวคือ ความปรารถนาเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำการต่าง ๆ ทั้งที่ดีและไม่ดี ความปรารถนาที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำในสิ่งที่ไม่ดี เรียกว่า "ตัณหา" ส่วนที่เป็นแรงจูงใจในการทำความดี เรียกว่า "ฉันทะ"²⁵ ตามคำอธิบายที่พระอรรถกถาจารย์ได้แสดงไว้ในคัมภีร์ ปปัญจสูทนี และ ปรมัตถทีปนีว่า ความปรารถนามีสองอย่างคือ

1. ความปรารถนาที่เป็นตัณหา (ตัณหาปัตตนา แปลว่า อยากด้วยตัณหา)
2. ความปรารถนาที่เป็นฉันทะ (ฉันทปัตตนา แปลว่า อยากด้วยฉันทะ)²⁶

ตามข้อมูลทีกล่าวนมาได้แสดงให้เห็นถึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่ามนุษย์มีความปรารถนาเป็นแรงแรงจูงใจในการดำเนินชีวิต มนุษย์จะทำความดีหรือชั่วก็ขึ้นอยู่กับอำนาจของความปรารถนาหรือความอยาก หากเป็นความปรารถนาในการทำความดีเรียกว่า ฉันทะ แต่หากเป็นความอยากในการทำชั่วเรียกว่า ตัณหา ถึงแม้ในบางที่เราจะเห็นฉันทะเป็นความอยากที่จัดอยู่ในฝ่ายอกุศล เช่น กามฉันทะ ความอยากในกาม ก็พึงทำความเข้าใจว่า ฉันทะประเภทนี้ท่านใช้เป็นไวพจน์ของตัณหา กล่าวคือเป็นชื่อเรียกแทนตัณหาเช่นเดียวกับราคะและโลภะ ซึ่งจัดเป็น

²⁵พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543), น. 486.

²⁶อ้างถึงใน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, น. 486.

ตัณหาประเภทหนึ่ง²⁷ ดังนั้น การที่มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขจึงเป็นผลมาจากแรงจูงใจของตัณหาอันเป็นความอยากในฝ่ายชั่ว แต่การที่จะมองให้เห็นภาพว่า ตัณหา เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข ได้อย่างไร ต้องศึกษาให้ครบกระบวนการ คือต้องศึกษาถึงองค์ธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกิดขึ้นและการทำหน้าที่ของตัณหาด้วย นั่นก็คือเวทนาและอวิชชา เพราะทั้งสามองค์ธรรมนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน

ลำดับต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ตัณหา และองค์ธรรมที่เกี่ยวข้องเป็นแรงจูงใจให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้อย่างไร

ตัณหา แปลว่า ความทะยานอยาก เป็นความทะยานอยากเพื่อแสวงหาสิ่งที่ให้เวทนา หรือ ความกระหายอยากในอารมณ์ที่ชอบใจหรือในกามคุณทั้งหลายโดยมีอวิชชาคือการไม่รู้เท่าทันตามความเป็นจริงเป็นตัวหนุนหรือเป็นมูลราก ดังนั้น การเกิดของตัณหาจึงมาจากเวทนาเป็นปัจจัย ดังพุทธวจนะที่พระผู้มีพระภาคตรัสกับพระอานนทว่า "อานนท์ เรากล่าวเช่นนั้นว่า เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี"²⁸ ในพระสูตรนี้พระพุทธองค์ได้แสดงให้เห็นว่าหากไม่มีเวทนาที่เกิดจากการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจแล้ว ตัณหาก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ ดังพุทธวจนะที่พระพุทธองค์ตรัสในลักษณะถามตอบกับพระอานนท์ความตอนหนึ่งว่า

อานนท์ ข้อที่เรากล่าวไว้เช่นนั้นว่า "เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี" เธอพึงทราบเหตุที่เวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมีดังต่อไปนี้ ก็ถ้าเวทนา คือเวทนาที่เกิดจากจักขุสัมผัส เวทนาที่เกิดจากโสตสัมผัส เวทนาที่เกิดจากฆานสัมผัส เวทนาที่เกิดจากชีวนสัมผัส เวทนาที่เกิดจากกายสัมผัส และเวทนาที่เกิดจากมโนสัมผัส ไม่ได้มีแก่ใคร ๆ ในภพไหน ๆ ทั่วทุกแห่ง เมื่อเวทนาไม่มีโดยประการทั้งปวง เพราะเวทนาดับไป ตัณหาจะปรากฏได้หรือ

พระอานนท์ทูลตอบว่า "ปรากฏไม่ได้เลย พระพุทธเจ้าข้า"

พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า "อานนท์ เพราะเหตุ นั้น เหตุ ต้นเหตุ เหตุเกิด และปัจจัยแห่งตัณหา ก็คือเวทนานั่นเอง"²⁹

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาได้สะท้อนภาพให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ตัณหานั้นแอบอิงเวทนาอยู่บนฐานแห่งอวิชชา หรือมีอวิชชาเป็นมูลราก กล่าวคือเมื่อมีการรับรู้อารมณ์อย่างใด

²⁷ เรื่องเดียวกัน, น. 487.

²⁸ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 10:102.

²⁹ เรื่องเดียวกัน.

อย่างหนึ่งที่น่าชอบใจหรือไม่น่าชอบใจก็ตาม เช่น เห็นรูปสวยหรือน่าเกลียด ได้ยินเสียงไพเราะหรือหนวกหู เป็นต้น แล้วเกิดความรู้สึกสุข หรือทุกข์ หรือเฉย ๆ ขึ้นในเวลานั้นด้วยอำนาจของอวิชชาคือการไม่พิจารณาให้รู้เท่าทันตามความเป็นจริง ดังนั้นก็จะเกิดขึ้นในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ถ้ารู้สึกสุขก็ยินดี ขึ้นชอบ อยากได้ ถ้ารู้สึกทุกข์ ก็ยินร้าย อยากเลี่ยงหนีหรืออยากให้สูญสิ้นไปเสีย ถ้ารู้สึกเฉย ๆ ก็เพลิน ๆ เรื่อยเฉื่อยไป อาการอย่างนี้เป็นไปเองโดยธรรมชาติไม่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจอะไรเลย³⁰ ท่านจึงกล่าวว่าตัณหามีอวิชชาเป็นมูลรากหรือเป็นตัวหนุนเนื่องจากผู้รับอารมณ์ปล่อยใจให้ไหลไปตามกระแสเวทนาโดยขาดสติปัญญา ไตร่ตรองตามความเป็นจริง หวังแค่การเสพสุขของเวทนาเพียงอย่างเดียว

เพื่อให้ประเด็นนี้ชัดมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะขอนำคำกล่าวของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) ที่ปรากฏในหนังสือพุทธธรรม ซึ่งท่านได้อธิบายให้เห็นถึงธรรมชาติของตัณหาอันมีเวทนาเป็นปัจจัยและมีอวิชชาเป็นมูลรากไว้อย่างชัดเจน ความตอนหนึ่งว่า

ตามหลักปฏิจจสมุปบาท ตัณหาเกิดจากเวทนาเป็นปัจจัย โดยมีอวิชชาเป็นมูลราก กล่าวคือ เมื่อบุคคลรับรู้อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่น่าชอบใจหรือไม่น่าชอบใจก็ตาม เช่น เห็นรูปสวยหรือน่าเกลียด ได้ยินเสียงไพเราะหรือหนวกหู เป็นต้น แล้วเกิดความรู้สึกสุข หรือทุกข์ หรือเฉย ๆ ขึ้น ในเวลานั้น ตัณหา ก็จะเกิดขึ้นในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งคือ ถ้ารู้สึกสุข ก็ยินดีขึ้นชอบ คล้อยตามไป ติดใจ ใฝ่รัก อยากได้ ถ้ารู้สึกเป็นทุกข์ ก็ยินร้าย ขัดใจ ขัง อยากเลี่ยงหนี หรืออยากให้สูญสิ้นไปเสีย ถ้ารู้สึกเฉย ๆ ก็เพลิน ๆ เรื่อยเฉื่อยไป อาการอย่างนี้มันเป็นไปของมันเป็นเอง โดยไม่ต้องใช้ความคิด ไม่ต้องใช้ความรู้อะไรเลย³¹

จากข้อมูลในเบื้องต้นได้แสดงให้เห็นว่า ตัณหามุ่งแสวงเสวยรสแห่งเวทนา ดังนั้น ตัณหาจึงผูกพันมุ่งหมายต่อเวทนา และรำนรนไปหาสิ่งที่จะให้เวทนาได้ โดยอาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก 6 ประการ เรียกว่าอารมณ์ 6 คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ (สิ่งต้องกาย) และธรรมารมณ์ (เรื่องในใจ) โดยเฉพาะอารมณ์ที่เป็นรูปธรรม 5 ประการแรก ซึ่งเรียกว่ากามคุณ กามคุณทั้ง 5 ประการนี้ เป็นสิ่งที่ตัณหาต้องการและเป็นที่เกิดของตัณหา ดังนั้น จึงกล่าวสรุปถึง

³⁰ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ, น. 490.

³¹ เรื่องเดียวกัน.

ธรรมชาติของตัณหาได้ว่า ได้แก่ความทะยานอยากหรือกระหายอยากในสิ่งที่ให้เวทนา ในอารมณ์ที่ชอบใจ หรือในกามคุณทั้งหลาย³²

สิ่งที่ต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของตัณหาอีกประเด็นหนึ่งก็คือ จากการที่ตัณหา มีอวิชชาเป็นมูลราก การเสพส่วยเวทนาทางอารมณ์ของตัณหาได้สร้างเสริมความรู้สึกอย่างหนึ่งขึ้นมาด้วยความหลงผิดคือความรู้สึกว่ามีตัวตนหรืออัตตาผู้เสพส่วยเวทนา เมื่อเข้าใจเช่นนั้นก็เกิดความต้องการการมีตัวตนที่เที่ยงแท้ถาวรเพื่อเสพส่วยเวทนานั้นเรื่อยไป แต่เมื่อเห็นว่าตัวตนนั้นไม่เที่ยงแท้ถาวร มีอยู่เพียงชั่วคราวและก็จะดับสิ้นพินาศไป หรือเมื่อประสบกับอารมณ์ที่ไม่ปรารถนา ก็เกิดความเบื่อหน่ายเกลียดชังไม่ปรารถนาความดำรงคงอยู่แห่งตัวตน ซึ่งเรียกว่าความกระหายอยากในความขาดสูญแห่งอัตตา ก็จัดเป็นตัณหาอีกประเภทหนึ่ง เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วก็คือตัณหาทุกอย่างมีศูนย์รวมมุ่งมาที่ตัวตนหรืออัตตาทั้งสิ้น³³ เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วตัณหาแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. กามตัณหา ความทะยานอยากในกาม กล่าวคือความอยากได้กามคุณ ซึ่งเป็นสิ่งสนองความต้องการทางประสาททั้งห้า ทั้งนี้ถือเอาความตามที่พระอรรถกถาจารย์ได้แสดงความหมายไว้ในอรรถกถาแห่งตัณหาสูตรว่า "ราคะที่ประกอบไปด้วยเบญจกามคุณ ชื่อว่า ตัณหา"³⁴

2. ภวตัณหา ความทะยานอยากในภพ ความอยากในภาวะของตัวตนที่จะได้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง อยากเป็น อยากคงอยู่ตลอดไป ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยภวทิฏฐิหรือสัสสตทิฏฐิ ดังที่พระอรรถกถาจารย์ได้แสดงไว้ในอรรถกถาแห่งตัณหาสูตรว่า "ราคะที่สหคตด้วยสัสสตทิฏฐิ (เกิดร่วมกับความเห็นว่าเที่ยง) ชื่อว่า ภวตัณหา"³⁵

3. วิภวตัณหา ความทะยานอยากในวิภพ ความอยากในความพรากพ้นไปแห่งตัวตน จากความเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งอันไม่ปรารถนา อยากทำลาย อยากให้ดับสูญ ความใคร่อยากที่ประกอบด้วยวิภวทิฏฐิหรืออุจเฉททิฏฐิ ดังที่พระอรรถกถาจารย์ได้แสดงความหมายไว้ในอรรถกถา

³² เรื่องเดียวกัน, น. 491.

³³ เรื่องเดียวกัน, น. 491-492.

³⁴ มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 45:378.

³⁵ เรื่องเดียวกัน.

แห่งต้นหาสูตรว่า "ราคะที่ สหระคด้วยอุจเฉติฏฐิ (เกิดร่วมกับความเห็นว้าขาดสูญ) ชื่อว่า วิภวตัณหา"³⁶

ด้วยบทบาทและหน้าที่เหล่านี้ ต้นหาจึงได้ชื่อว่าเป็นแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ กล่าวคือเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา จนกลายเป็นสิ่งที่ก่อปมปัญหาให้แก่ชีวิตและสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ดังนั้น จึงพอสรุปได้ในเบื้องต้นว่า ต้นหาเป็นแรงจูงใจหรือเป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข โดยเฉพาะกามตัณหา

หากตั้งคำถามว่า ต้นหาทั้งสามนั้น เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์กระทำในสิ่งที่จัดเป็นอบายมุขได้อย่างไร ผู้วิจัยเห็นว่าคำตอบที่ตรงประเด็นและชัดเจนมากที่สุดก็คือ ก็เพราะมนุษย์มีความทะยานอยากในการแสวงหาความสุขที่เกิดจากกามคุณคืออยากจะได้เสพเสวยรสแห่งเวทนาจากกามคุณ จึงนำตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข เนื่องจากอบายมุขทั้ง 6 ประเภท ไม่ว่าจะเป็นการดื่มสุรา การเที่ยวกลางคืน การดูการละเล่น การเล่นการพนัน การคบคนชั่วเป็นมิตร และการเกี้ยวพาราสีการทำงาน ล้วนเป็นกามคุณทั้งสิ้น คือเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความสุขผ่านทางประสาทสัมผัส ตามธรรมชาติของกามคุณ ดังพุทธพจน์ว่า

ภิกษุทั้งหลายกามคุณมี 5 อย่าง ดังนี้คือ รูปทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยตา... เสียงทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยหู... กลิ่นทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยจมูก... รสทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยลิ้น... โผฏฐัพพะทั้งหลายที่รู้ได้ด้วยกาย ซึ่งน่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ น่ารัก ชักให้อยากได้ ชวนให้กำหนัด, เหล่านี้แล คือกามคุณ 5 อาศัยกามคุณ 5 ประการ เหล่านี้ มีความสุขความจำใจ (โสมนัส) ใดเกิดขึ้น นี่คือนันทิ (อัสนาทะ) ความหวานชื่นของกามทั้งหลาย³⁷

เพราะอบายมุขเป็นกามคุณนี้เอง จึงทำให้มนุษย์เกิดความต้องการเข้ามาเกี่ยวข้องกับด้วยหวังจะเสพรสแห่งความสุขที่เกิดจากกามารมณ์ เรียกว่า "กามสุข" ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบ 2 ประการคือ 1.วัตถุกาม ได้แก่ วัตถุที่นำใคร่สิ่งที่อยากได้ 2.กิเลสกาม หมายถึง กิเลสที่ทำให้ใคร่ความอยากที่เป็นตัวกิเลส วัตถุกามและกิเลสกาม ท่านอธิบายไว้อย่างละเอียดว่า

³⁶ เรื่องเดียวกัน, ดูรายละเอียดใน มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 45 เล่ม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539), 35:494.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, 12:168.

วัตถุเป็นไฉน? รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อันเป็นที่ชอบใจ เครื่องลาด เครื่องห่ม ทาสี ทาส แพะ แกะ ไก่ สุกร โค ม้า ลา นาทิน เงินเองจัดเป็น กามทั้งสิ้น ทอง นิคม ราชธานี รัฐ ประเทศ กองทัพ คลังหลวง วัตถุเป็น ที่ตั้งแห่งความติดใคร่อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ชื่อว่า วัตถุกาม....

กิเลสกามเป็นไฉน? ความพอใจก็เป็นกาม ราคะก็เป็นกาม ความชอบใจติดใคร่ ก็เป็นกาม ความดำริก็เป็นกาม กามฉันท์ กามราคะ กามนันทิ กามตัณหา กามเสนาหา ความเร้าร้อนกาม ความหลงใหลกาม ความหมกมุ่นกาม กามท่วม ใจ กามผูกมัดใจ ความถึอมั่นในกาม นิ वर्ณคือกามฉันท์ กามในข้อความว่า "นี่ แน่กาม เราเห็นรากเง้าของเจ้าแล้วว่าเจ้าเกิดขึ้นมาจากความดำริ เราจักไม่ดำริ ถึงเจ้าละ เมื่อทำอย่างนี้เจ้าก็จักไม่มี" เหล่านี้เรียกว่า กิเลสกาม³⁸

จากพุทธพจน์เบื้องต้นกล่าวโดยสรุปก็คือ ทั้งวัตถุที่เป็นต้นเหตุให้เกิดความอยากและ ตัวความอยากเองจัดเป็นกามคุณทั้งสิ้น และอบายมุขก็มาจากกิเลสกาม และวัตถุกามทั้งสอง อย่างนี้เอง จะเห็นได้จากข้อความที่ปรากฏใน ปฐมกามสูตร ซึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่พวกภิกษุ เป็นจำนวนมากเข้าไปบิณฑบาตในพระนครสาวัตถี เห็นชาวพระนครสาวัตถีต่างพากันหมกมุ่น มัวเมา ยินดีอยู่ในกามทั้งหลายจนเกินพอดี จึงกลับไปทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า "ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ มนุษย์ทั้งหลายในพระนครสาวัตถี โดยมากเป็นผู้ซ่องแล้วในกามเกินเวลา เป็นผู้กำหนด แล้ว ยินดีแล้ว หมกมุ่นแล้ว พัวพันแล้ว มีดมนมัวเมาอยู่ในกามทั้งหลาย"³⁹

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบเนื้อความแล้ว ทรงเปล่งอุทานว่า "สัตว์ทั้งหลายซ่องแล้ว ในกาม ซ่องแล้วในกามด้วยธรรมเป็นเครื่องซ่อง ไม่เห็นโทษในสังโยชน์ ซ่องแล้วในธรรมเป็น เครื่องซ่องคือสังโยชน์ พึงข้ามโอฆะอันกว้างใหญ่ไม่ได้เลย"⁴⁰

พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายถึงพฤติกรรมการหมกมุ่นในกามของชาวกรุงสาวัตถีไว้ว่า "ในสมัยนั้น เว้นพระอริยสาวกเสีย ชาวกรุงสาวัตถีทั้งหมด ต่างโสมนัสถึงการเล่นมหรสพ ตระเตรียมพื้นที่การเล่นมหรสพตามกำลังสมบัติที่มี กินดื่มบริโภคกามทั้งในที่แจ้งที่ลับ บำเรอ อินทรีย์ถึงความดื่มด่ำในกามทั้งหลาย"⁴¹ คำว่ากามในที่นี้ พระอรรถกถาจารย์หมายถึงกามคุณทั้ง

³⁸ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 29:34.

³⁹ มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 44:668.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, น. 670.

ที่เป็นวัตถุกามและกิเลสกาม ดังนั้น ท่านจึงกล่าวว่า "บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า กาเมสุ สัตตา ความว่า ชาวกรุงสรวัตถิ ผู้กำหนด มัวเมา ช้อง ชานไป ติด พัวพัน ประกอบ ในวัตถุกาม ในกิเลสกาม"⁴² สิ่งสำคัญคือท่านได้กล่าวสรุปไว้อย่างชัดเจนว่า "ชาวสรวัตถิหมกมุ่นในกามก็คือหมกมุ่นด้วยตัณหานั่นเอง"⁴³

จากเนื้อหาที่กล่าวมา ทำให้เห็นประเด็นที่ว่าอบายมุขที่เกิดจากกิเลสกามและวัตถุกามชัดเจนยิ่งขึ้น และเมื่อนำคำอธิบายเหล่านี้มาเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์ของอบายมุขในปัจจุบัน ความชัดเจนก็ยิ่งปรากฏมากขึ้น เนื่องจากอบายมุขที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันล้วนมีสาเหตุมาจากความทะยานอยากที่จะเสพเสวยรสแห่งสุขเวทนาทั้งที่เกิดจากวัตถุกามและกิเลสกาม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างบางส่วนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

คนที่ชอบดื่มสุราหรือของมีเมาชนิดต่าง ๆ มีเบียร์และสาโทเป็นต้น รวมถึงการเสพสารเสพติดประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เฮโรอีน ยาบ้า ยาอี กาว หรือกัญชา ก็เพราะขึ้นชอบหรือติดในรส หรือกลิ่น ของสารเสพติดเหล่านั้นซึ่งเป็นแรงจูงใจมาจากกามตัณหา

การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขข้อว่าด้วยการเที่ยวกลางคืน เช่น การเที่ยวตามร้านอาหาร หรือสถานบันเทิงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผับ เคาท์ บาร์ สถานอาบอบนวด หรือร้านคาราโอเกะ ก็ยังชัดเจนว่าเป็นการเข้าไปเพื่อแสวงหากามคุณมาสนองความต้องการของตน ตัวอย่างเช่น คนที่ไปเที่ยวร้านอาหารในเวลากลางคืน อาจจะไปเพราะติดในรสชาติของอาหาร ไปเพราะติดในรูปที่สวยงามหรือเสียงที่ไพเราะของนักร้อง การบริการทางเพศ หรือแม้แต่การเข้าไปเพราะติดใจในบรรยากาศ ก็เป็นเรื่องของกามคุณ มีแรงจูงใจมาจากกามตัณหาทั้งสิ้น

คนที่ไปดูมหรสพประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ละคร หรือการแสดงดนตรี และร้องเพลงที่เรียกว่า "คอนเสิร์ต" เป็นต้น ก็ล้วนเป็นความอยากที่ต้องการเสพเสวยสุขเวทนาที่มาจากกามคุณ หรือแสวงหากามคุณมาปรนเปรอตน กล่าวคือผู้ที่ไปชมไปเพราะติดในรูปหรือติดในเสียงของนักแสดงหรือนักร้อง อยากเห็นหน้า อยากฟังเสียงของนักแสดงหรือนักร้องที่ตนชื่นชอบเพราะคิดว่าเมื่อได้เห็นได้ฟังแล้วจะทำให้ตนมีความสุข ซึ่งเป็นเรื่องของกามคุณทั้งสิ้น

การเล่นการพนัน ไม่ว่าจะเป็นการเล่นเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน หรือเล่นเพราะอยากร่ำรวย อยากได้เงินทองของคนอื่นก็ล้วนเป็นการตัดสินใจที่มาจากแรงจูงใจของตัณหาทั้งสิ้น โดยเฉพาะเรื่องการเล่นการพนันนี้มีหลักฐานปรากฏในสภหวิวาทสูตรใน สภหวิวาทสูตร ซึ่งพระพุทธองค์ตรัส

⁴² เรื่องเดียวกัน.

⁴³ เรื่องเดียวกัน.

ถึงการตัดสินใจเล่นการพนันว่า เกิดจากแรงจูงใจของความทะยานอยาก (ตัณหา) ดังความตอนหนึ่งว่า “ลัตว์ ย่อมทำความตัดสินใจด้วยตัณหาอย่างไร...(คือ) เมื่อเราประกอบเรื่อง ๆ ในเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทในเพราะการเล่นการพนัน”⁴⁴ พระพุทธพจน์ในสกทวิวาทสูตรนิกายสุตตนีปิฎกนี้ เป็นหลักฐานยืนยันว่าการเล่นการพนันนั้นเกิดจากแรงจูงใจของตัณหาโดยเฉพาะกามตัณหา

ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัณหาซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ดึงดูดคนให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข แต่โดยส่วนมากจะกล่าวถึงกามตัณหาเป็นหลัก เนื่องจากเห็นว่ามึบหนาทชัดเจนและปรากฏเป็นรูปธรรมมากที่สุด แต่โดยความเป็นจริงแล้ว ภาวตัณหาและวิภวตัณหาที่เป็นแรงจูงใจให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้เหมือนกัน เช่น คนที่ให้เหตุผลว่า ไม่ได้ดื่มสุราดื่มเบียร์เพราะติดในรสชาติ แต่ดื่มตามประเพณีนิยม ดื่มเพื่อเข้าสังคม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม พฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นเพราะแรงจูงใจของภาวตัณหาคือความอยากรมีเกียรติ อยากรได้รับการยอมรับจากคนอื่น หรือคนที่ไปเที่ยวหญิงบริการหรือเที่ยวสถานบันเทิงเพราะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายภรรยาของตน เบื่อสภาพแวดล้อมที่บ้าน ปราศจากให้ตนพ้นจากสภาพแวดล้อมดังกล่าว พฤติกรรมเช่นนี้เกิดจากแรงจูงใจของวิภวตัณหาคืออยากหนีจากสภาพที่เป็นอยู่

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้เห็นได้ว่าตัณหาทั้งสามประการนั้นเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการดึงดูดคนเข้าไปสู่วงจรของอบายมุขประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2.2.2 อบายมุขกับบรรพชาตินมนุษย์ ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน

ในประเด็นที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้นำเสนอเรื่องแรงจูงใจหรือสาเหตุของการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขตามคำอธิบายจากพระไตรปิฎก ต่อไปนี้จะพูดถึงแรงจูงใจหรือสาเหตุที่ทำให้คนในสังคมไทยปัจจุบันเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขตามปรากฏการณ์ทางสังคม กล่าวคือจะพูดถึงสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่เป็นแรงกระตุ้นให้คนในสังคมต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข

สาเหตุที่ทำให้คนในสังคมไทยปัจจุบันเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข มีหลายประการแต่ผู้วิจัยจะสรุปกล่าวไว้ในที่นี้ 2 สาเหตุหลัก คือ สาเหตุจากความเครียดและสาเหตุจากสภาพแวดล้อม ดังนี้

⁴⁴มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, 29:231.

1) สาเหตุจากความเครียด ความเครียดเป็นเรื่องของร่างกายและจิตใจ ที่เกิดการตื่นตัวเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งเราคิดว่าไม่น่าพอใจเป็นเรื่องที่หนักหนาสาหัสเกินกำลังทรัพยากรที่เรามีอยู่ หรือเกินความสามารถที่เราจะแก้ไขได้ ทำให้รู้สึกหนักใจเป็นทุกข์ และพลอยทำให้เกิดอาการผิดปกติทางร่างกายและพฤติกรรมตามไปด้วย

ความเครียดนั้นเป็นเรื่องที่มีกันทุกคน จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา การคิด และการประเมินสถานการณ์ของแต่ละคน เช่น หากเราคิดว่าปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ร้ายแรง เราก็จะรู้สึกเครียดน้อย หรือแม้เราจะรู้สึกว่าปัญหานั้นร้ายแรง แต่เราพอจะรับมือได้ เราก็จะไม่เครียดมาก แต่ถ้ามองว่าปัญหานั้นใหญ่ แก้ไม่ไหวและไม่มีใครช่วยได้ ก็จะเครียดมาก ความเครียดเกิดมาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 เกิดจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น ปัญหาการเงิน ปัญหาการทำงาน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเรียน ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้จะเป็นตัวกระตุ้นให้คนเราเกิดความเครียดขึ้นมาได้

ประการที่ 2 เกิดจากการคิดและการประเมินสถานการณ์ของบุคคล เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจตคติในการมองโลก เช่น คนที่มองโลกในแง่ดี ใจเย็น มีอารมณ์ขันจะมีความเครียดน้อยกว่าคนที่มองโลกในแง่ร้าย เอาจริงเอาจังเกินไปและใจร้อน นอกจากนี้คนที่รู้สึกว่าตัวเองมีคนคอยให้การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา เช่น มีคู่สมรส มีพ่อแม่ ญาติพี่น้อง มีเพื่อนสนิทที่รักใคร่ และไว้วางใจกันได้ ก็จะมีความเครียดน้อยกว่าคนที่โดดเดี่ยวตามลำพัง⁴⁵

ทั้งสองประการดังที่กล่าวมาคือสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าความเครียดของคนเราคงไม่ได้เกิดมาจากสาเหตุเพียงอย่างเดียวหนึ่ง แต่มักจะเกิดจากทั้งสองสาเหตุประกอบกัน กล่าวคือในเบื้องต้นต้องมีปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะเป็นปัญหาเรื่องการเงินหรือปัญหาครอบครัวเป็นตัวกระตุ้นจนทำให้เกิดการคิดหรือการประเมินสถานการณ์ และกลายเป็นความเครียดขึ้นมา จะเครียดมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับความหนักเบาของปัญหาหรือความสามารถในการแก้ปัญหา เช่น ถ้ารู้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ก็จะเครียดน้อยแต่หากรู้ว่าเกินความสามารถก็จะเครียดมาก

⁴⁵ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือคลายเครียด ฉบับปรับปรุงใหม่ (นนทบุรี: โรงพิมพ์ ร.ส.พ., 2543), น. 5-7.

ประเด็นที่น่าสนใจในลำดับต่อไปก็คือ ความเครียดเป็นสาเหตุให้มนุษย์เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้อย่างไร มีปรากฏการณ์ใดบ้างในสังคมไทยปัจจุบันที่เป็นเครื่องยืนยันว่าความเครียดเป็นสาเหตุนำคนเข้าหาอบายมุข ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอเป็นลำดับต่อไป

ความเครียดได้ส่งผลให้เกิดความผิดปกติขึ้นในสามด้าน คือ ทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม ความผิดปกติทางร่างกาย ได้แก่ ปวดศีรษะไมเกรน ท้องเสียหรือท้องผูก นอนไม่หลับหรือ่วงเหงาหาวนอนตลอดเวลา ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เบื่ออาหารหรือกินมากกว่าปกติ อาหารไม่ย่อย ประจำเดือนมาไม่ปกติ เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ มือเย็นเท้าเย็น เหงื่อออกตามมือตามเท้า ฯลฯ ความผิดปกติทางจิตใจ ได้แก่ วิตกกังวล คิดมาก คิดฟุ้งซ่าน หลงลืมง่าย ไม่มีสมาธิ หงุดหงิด โกรธง่าย ใจน้อย เบื่อหน่าย ซึมเศร้า เหงา ว่าเหว่ ลึนหวั่น หดความรู้สึกสนุกสนาน เป็นต้น ความผิดปกติทางพฤติกรรม ได้แก่ จู้จี้ขี้บ่น ขวนทะเลาะ มีเรื่องขัดแย้งกับผู้อื่นบ่อย ๆ⁴⁶

ความเครียดอันส่งผลให้เกิดความผิดปกติทางกาย ทางจิตใจ และทางพฤติกรรมนี้เองเป็นปัจจัยสำคัญในการนำมนุษย์เข้าไปพัวพันกับอบายมุข กล่าวคือหลายคนเมื่อเกิดความเครียดจากปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาการทำงาน ปัญหาการเงิน เป็นต้น ก็หาทางออกด้วยวิธีการที่ผิดหรือไม่เหมาะสม ได้แก่ สูบบุหรี่ ดื่มสุรา ใช้สารเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน เป็นต้น พฤติกรรมเช่นนี้เกิดจากความเข้าใจผิด คิดว่าอบายมุขสามารถช่วยให้เกิดความสบายใจคลายจากความเครียด ความกังวลได้ แต่ผลสุดท้ายกลับต้องเดือดร้อนหนักกว่าเดิม

ในประเด็นนี้ ตัวอย่างที่เห็นอยู่เป็นประจำก็คือ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขของพนักงานที่ทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ เพราะจากการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า สาเหตุที่ทำให้พนักงานเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขโดยเฉพาะยาบ้า มาจากความเข้าใจผิดที่ปรากฏเด่นชัดที่สุด 2 เรื่องคือ

ก) การเข้าใจว่าการดื่มเหล้าเสพสารเสพติดเป็นครั้งคราวเป็นเรื่องจำเป็นในการทำงาน พนักงานบางคน ในบางวันอาจมีความรู้สึกเหนื่อยล้า อ่อนเพลีย ไม่มีแรงในการทำงาน แต่ก็ไม่อยากหยุดงานเพราะจะทำให้ขาดรายได้ หรือต้องทำงานควบกะเพราะอยากมีรายได้เพิ่ม จึงใช้ยาบ้าช่วยให้มีแรงในการทำงาน ซึ่งกรณีเช่นนี้ถือเป็นเรื่องอันตรายมาก เพราะการใช้ยาบ้าแม้เพียงครั้งเดียว มักพัฒนาไปสู่การใช้เป็นประจำและการเสพติดได้ในที่สุด จากประวัติผู้ติดยาบ้าส่วนใหญ่ พบว่าบุคคลเหล่านี้จะเริ่มจากการใช้เป็นครั้งคราวก่อน โดยมีความ

⁴⁶เรื่องเดียวกัน, น. 10.

มั่นใจว่าตัวเองจะไม่ติด และจะเลิกใช้เมื่อใดก็ได้ ในช่วงแรก ๆ จะช่วยให้กระชุ่มกระชวยมีแรง ไม่ ง่วง และสนุกสนานกว่าปกติ ทำให้อยากใช้ต่อไปเรื่อย ๆ และภายหลังก็ทำให้ติดโดยไม่รู้ตัว ซึ่ง เมื่อถึงขั้นนี้แล้วจะไม่สามารถเลิกได้ด้วยตนเอง

ข) การเข้าใจว่าการตั้งวงดื่มเหล้า ดื่มเบียร์ หรือไปเที่ยวสถานบริการเป็นการพักผ่อน หย่อนใจหลังเลิกงาน

พนักงานหลาย ๆ คนหลังจากเลิกงานแล้วก็ชักชวนกันตั้งวงเหล้า เพื่อความสนุกสนาน ก่อนที่จะแยกย้ายกันกลับบ้าน และบางคนยังกลับไปดื่มต่อที่บ้าน หากดื่มเป็นประจำก็จะเกิด การเสพติดทำให้มีผลกระทบต่อการทำงาน ที่สำคัญคือ สุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่าง ๆ รวมทั้งบุหรี่จะกลายเป็นสารเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การเสพติดชนิดอื่น ๆ ต่อไป เช่น ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน บางคนก็พักผ่อนคลายเครียดด้วยการไปเที่ยวในสถานบริการได้แก่ ผับ เชนค ห้างอาหาร คาเฟ่ และร้านคาราโอเกะ เป็นต้น⁴⁷

จากข้อมูลดังกล่าวนี้ ทำให้มองเห็นจุดเชื่อมต่อระหว่างความเครียดกับอบายมุข ประเภทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ถึงแม้ในขั้นนี้ผู้วิจัยยกตัวอย่างเฉพาะความเครียดจากการทำงาน ไม่ได้ยกตัวอย่างความเครียดที่มาจากปัญหาด้านอื่น ๆ แต่โดยความเป็นจริงแล้วไม่ว่าจะมาจาก ปัญหาใด หากหลงผิดเลือกใช้อบายมุขเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความเสื่อมในชีวิตและ ทรัพย์สินก็จะปรากฏขึ้นในทันทีเพราะนอกจากจะแก้ปัญหานั้นไม่ได้แล้ว ปัญหาอย่างอื่นอีก มากมายก็จะตามมา และที่สำคัญคือจากจุดเริ่มต้นจากอบายมุขอย่างหนึ่ง จะเป็นสื่อ นำ อบายมุขอีกหลายอย่างเข้ามา เช่น หากมีจุดเริ่มต้นจากการเที่ยวกลางคืนก็อาจเป็นชนวนไปสู่การ ดื่มสุรา ใช้สารเสพติด และเล่นการพนัน ดังที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นเป็นประจำ

2) สาเหตุจากสภาพแวดล้อม นอกจากความเครียดจากปัญหาต่าง ๆ แล้ว สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวก็เป็นสาเหตุหลักอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้คนไทยในปัจจุบันเข้าไปเกี่ยวข้องกับ อบายมุข สภาพแวดล้อมที่วุ่นวายนี้แบ่งได้เป็นสองประเภท คือ สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและ สภาพแวดล้อมภายนอก ดังนี้

ประเภทที่หนึ่ง สภาพแวดล้อมใกล้ตัว ในกรณีนี้ผู้วิจัยหมายถึง สภาพแวดล้อม ภายในครอบครัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิธีการในการเลี้ยงดูลูก กล่าวคือ ครอบครัวที่พ่อแม่มีพฤติกรรม เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น เล่นการพนันหรือเปิดบ่อนการพนันที่บ้าน เสพหรือค้ายาเสพติด

⁴⁷กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือหัวหน้างานสำหรับการป้องกันปัญหา ยาบ้าในสถานประกอบการ (นนทบุรี: บริษัท อาทิสท์การพิมพ์ จำกัด, 2546), น. 3-5.

โอกาสที่ลูกหรือคนในครอบครัวจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขเหล่านั้นก็เกิดขึ้นได้สูง เนื่องจากได้สัมผัสรับรู้จนเกิดความเคยชิน จนบางคนอาจเข้าใจผิดคิดว่าพฤติกรรมเช่นนี้ เป็นเรื่องปกติธรรมดาไม่น่าจะมีความเสียหาย หรือครอบครัวที่พ่อแม่ตั้งความหวังกับไว้กับลูกมากเกินไป โดยเฉพาะเรื่องเรียน จนลูกเกิดความกดดันและอาจเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือพ่อแม่ไม่ได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในการอยู่ในสังคมที่มีสิ่งยั่วยุมากมาย เช่น ฝึกการคิดการตัดสินใจในปัญหารอบตัวเด็ก ฝึกวิธีการปฏิเสธ รวมถึงการสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง เมื่อเกิดปัญหาเด็กหาทางออกไม่ได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าไม่เป็น จึงอาจตกเป็นเหยื่อของอบายมุขได้

ประเภทที่สอง สภาพแวดล้อมภายนอก หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกครอบครัวที่มีผลต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข เช่น การอยู่ในแหล่งที่แวดล้อมไปด้วยอบายมุข เป็นต้นว่า อยู่ใกล้บ่อนการพนัน อยู่ใกล้สถานบริการหรือแหล่งบันเทิงต่าง ๆ การคบค้าสมาคมกับบุคคลที่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข⁴⁸

ผู้ที่อาศัยอยู่ในแหล่งที่แวดล้อมไปด้วยอบายมุข ย่อมมีโอกาสที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุขได้สูง โดยเฉพาะวัยรุ่นหากคบเพื่อนที่ติดยาเสพติดแล้วก็มีโอกาสจะติดยาเสพติดได้ง่าย จะเห็นได้จากหนังสือ คู่มืออยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กวัยรุ่น พบว่าเด็กวัยรุ่นเริ่มใช้สารเสพติดครั้งแรกอายุประมาณ 12-15 ปี และสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรกคือบุหรี่ เหล้า โดยมีเพื่อนเป็นผู้ชักชวนให้ลอง โดยมีเยาวชนที่มีประวัติด้านติดยาเสพติดหลายคนเปิดเผยสาเหตุของการติดยาให้ฟัง เช่น

เด็กชายใจ ย้ายมาเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพ ไม่มีเพื่อนเก่าจึงต้องทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ในห้อง เพื่อนที่นั่งแถวหน้าเป็นเด็กสนใจเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจใจใจ เพื่อนกลุ่มหลังห้องไม่ค่อยสนใจเรียนแต่เข้ามาตีสันทกับใจ หลังเลิกเรียนใจไปเที่ยวบ้านเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนชวนให้ลองสูบบุหรี่ ใจรู้ว่าแม่ไม่ชอบแต่ก็ไม่กล้าขัดใจเพื่อน ต่อมาสูบบุหรี่ได้สักกัณฐา จนกระทั่งสุดท้ายใจติดเฮโรอีน

เด็กชาย บอย อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชอบเล่นดนตรีแต่งเพลง บอยสูบบุหรี่และดื่มเบียร์เป็นครั้งแรกกับเพื่อน ๆ ต่อมาเพื่อนในกลุ่มได้ยืมมาจึงลองใช้ ทำให้ขอมดนตรีได้นาน ๆ รู้สึกชอบยาบ้าและ คิดว่าจะคุมตัวเองไม่ให้ติด เพื่อนก็นำยาตัวอื่น ๆ มาให้ลองอยู่เสมอ และราคาก็แพงขึ้นแต่บอยฐานะดีจึงมีयाเสพไม่ขาดจนติดยาในที่สุด

⁴⁸ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, อยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด (นนทบุรี: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด, 2547), น. 10.

เด็กชายเอก อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นลูกชายคนเดียว เป็นเด็กเรียบร้อยพ่อแม่ฐานะดี บริเวณหน้าบ้านที่อยู่ มีกลุ่มมอเตอร์ไซด์ เวลาที่เอกขี่มอเตอร์ไซด์ไปซื้อของที่ร้านค้าหน้าหมู่บ้านซึ่งอยู่ติดกับบริเวณที่กลุ่มมอเตอร์ไซด์อยู่ เอกก็จะแวะทักทายพูดคุยกับกลุ่มมอเตอร์ไซด์ และรู้สึกชอบพอเพราะคนกลุ่มนี้พูดคุยสนุกสนาน ต่อมาเอกได้ลองกินยาบ้าเพราะถูกชักชวน ทำให้เอกแอบหนีแม่ไปเสพยาบ้าบ่อย ๆ จนติดยาบ้า

พลอย อายุ 16 ปี เป็นเด็กผู้หญิงหน้าตาดี มีเพื่อนมากและชอบเที่ยวตามเรคและคลับ ซึ่งมีการดื่มและเต้น แรก ๆ พลอยไม่กล้าเต้นและไม่กล้าแต่งตัวไป แต่เพื่อนชวนให้ดื่มเครื่องดื่มที่ผสมยาอี โดยที่พลอยไม่รู้ พลอยรู้แต่ว่าดื่มแล้วรู้สึกอารมณ์ดี คนรอบข้างน่ารัก อยากเต้นรำกับทุกคนทั้งคืน⁴⁵

ข้อมูลเหล่านี้ เป็นหลักฐานยืนยันได้ในระดับหนึ่งว่า การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับอบายมุข มีส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่วงจรของอบายมุขได้ ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมาในเบื้องต้น

ประเด็นนี้จะชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อได้ศึกษาผลของการจัดการเสวนาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่จัดขึ้นในวันที่ 11 กันยายน 2545 ซึ่งได้มุ่งเน้นประเด็นหลักที่เป็นความเสี่ยง 3 ประเด็น ได้แก่ ความเสี่ยงด้านความสัมพันธ์ทางเพศในวัยเรียน ความเสี่ยงด้านยาเสพติดและความเสี่ยงด้านการพนัน

การจัดเสวนาเริ่มต้นจากการให้นักศึกษาสถาบันราชภัฏ 6 แห่งมาสะท้อนภาพความเป็นจริงของปัญหาอบายมุขที่นักศึกษาเผชิญหน้าอยู่ จากการเปิดเผยของผู้เข้าร่วมเสวนาทำให้เห็นถึงปัญหาเสพติดในสถาบันการศึกษาที่มีผลมาจากการคบเพื่อน เนื่องจากผู้เข้าร่วมเสวนามองว่ากลุ่มผู้เสพและผู้ค้าในสถานศึกษาเป็นกลุ่มที่อยู่ในวงแคบ คือรู้จักกันเองเป็นทอด ๆ หรือรู้จักกันมาก่อนที่จะเข้ามาศึกษาในสถานศึกษานั้น ๆ ผู้ร่วมเสวนายอมรับว่ามีเพื่อนอยู่ในกลุ่มผู้เสพ พร้อมทั้งยืนยันว่าปัญหาเสพติดสามารถส่งผลไปถึงการขายตัว และผลการเรียนตกต่ำของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากอาการประสาทหลอน⁴⁹

นอกจากนี้ อบายมุขที่ปรากฏผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น กลายเป็นสิ่งกระตุ้นให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข โดยเฉพาะการปลุกฝังค่านิยมผ่านทางภาพยนตร์โฆษณา เช่น ภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บางชนิดที่นำสุภาพสตรีมา

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 8-9.

⁴⁹ บุญเลิศ ช่างใหญ่, มติชนสุดสัปดาห์ (30 ก.ย. -6 ต.ค.45):19.

เป็น ฟรีเซ็นต์เตอร์แสดงภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อนำเสนอภาพให้สังคมได้ คล้อยตามว่า การดื่มเบียร์ของผู้หญิงเป็นเรื่องธรรมดาไม่ได้เสียหายอะไร ทั้งนี้เพื่อต้องการขยาย ตลาดการดื่มแอลกอฮอล์ ไปยังกลุ่มสุภาพสตรี และยังมีวิธีการอีกหลายรูปแบบที่ใช้โฆษณา เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการดื่ม ที่สำคัญคือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถโฆษณาได้ในสื่อทุกแขนง จะมีข้อห้ามก็เฉพาะห้ามโฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ในช่วงเวลา 05.00-22.00 น. ด้วยเหตุนี้เอง จาก ผลการสำรวจของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ที่ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของการ โฆษณาซึ่งเป็นแรงจูงใจให้คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลปรากฏว่าโฆษณาที่จูงใจให้ คนอยากดื่มสุรามากที่สุด คือ ภาพงานเลี้ยงสังสรรค์ มีอิทธิพล 32.9% ภาพเบียร์เย็น ๆ สุรา เย็น ๆ และเห็นสีน้ำเหล้าเบียร์ ชัดเจนเต็มพื้นที่โฆษณา มีผล 31.4% โฆษณาที่มีรูปผู้หญิงสวย แต่งตัวยั่วยวน หรือภาพผู้ชายหล่อล้ำสันมีผล 17.5% โฆษณาที่มีภาพการทำประโยชน์เพื่อสังคม มีอิทธิพลทำให้อยากดื่มแค่ 10.4% โฆษณาที่มีภาพการแข่งขันกีฬา มีผล 7.8%

ที่สำคัญคือ เมื่อเจาะลึกลงไปในเรื่องสื่อโฆษณารูปแบบไหน ที่คนไทยพบเห็นบ่อย ที่สุด ปรากฏว่า การโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์รายการปกติ พบบ่อยที่สุดถึง 42.9% โฆษณาผ่าน แผ่นพับหรือป้ายโฆษณากลางแจ้ง 17% โฆษณาทางสื่อสิ่งพิมพ์ 16.5% โฆษณาทางสื่อโทรทัศน์ ในช่วงการถ่ายทอดกีฬา 14.9% วิทยุ 8.5%⁵⁰

จากข้อมูลเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของการโฆษณา ที่มีผลต่อการเข้าไป เกี่ยวข้องกับอบายมุขของคนไทย ถ้าหากรัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีมาตรการในการควบคุมที่ดี พอ สื่อโฆษณาประเภทนี้ จะกลายเป็นแรงจูงใจนำคนไทยเข้าสู่วงจรของอบายมุขอีกเป็นจำนวน มาก

⁵⁰ ข้อมูลจาก ไทยรัฐ (17 พฤษภาคม 2548):5.

2.3 ผลกระทบของอบายมุขต่อปัจเจกบุคคลและสังคมไทย

2.3.1 อบายมุขกับปัจเจกบุคคล

ในการกล่าวถึงผลกระทบจากอบายมุขต่อปัจเจกบุคคล ผู้วิจัยจะเน้นกล่าวถึงผลกระทบจากอบายมุข 4 ประเภท คือ การดื่มสุรา การเล่นการพนัน การเที่ยวกลางคืน และการดูการละเล่น แต่จะไม่กล่าวถึงผลกระทบจาก การคบคนชั่วเป็นมิตร และการเกียจคร้านในการทำงาน เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าอบายมุขทั้งสองประเภทรูปแบบนั้นไม่ได้ส่งผลกระทบเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน แตกต่างจากอบายมุข 4 ประเภทในเบื้องต้น และในการกล่าวถึงผลกระทบนั้น ผู้วิจัยจะแยกกล่าวผลกระทบที่เกิดจากอบายมุขแต่ละประเภท ทั้งนี้เพื่อจะชี้ให้เห็นว่าอบายมุขประเภทใดส่งผลกระทบเด่นชัดในด้านใด เพราะแต่ละประเภทส่งผลกระทบหนักเบาในแต่ละด้านแตกต่างกัน เช่น การดื่มสุราจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพมากกว่าการเล่นการพนัน ส่วนการเล่นการพนันก็จะมีผลกระทบทรัพย์สิน มากกว่าสุรา ทั้งที่สุราก็ทำให้เสียทรัพย์สินด้วยแต่ไม่รวดเร็วและร้ายแรงเหมือนการพนัน

1) ผลกระทบที่เกิดจากการดื่มสุราและการเสพสารเสพติดประเภทต่าง ๆ

การนำเสนอผลกระทบที่เกิดจากการดื่มสุรา และสารเสพติดประเภทต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงผลกระทบ 3 ด้านคือ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต และด้านการดำเนินชีวิต ที่สำคัญคือไม่ได้นำเสนอเฉพาะผลกระทบจากการดื่มสุราเท่านั้น แต่ได้รวมเอาผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่และการเสพยาบ้าด้วย เนื่องจากทั้งสามอย่างนี้เป็นอบายมุขที่คนในสังคมไทยปัจจุบันมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงควรได้รับรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น

ก) ผลกระทบต่อสุขภาพกายจากการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์ที่อยู่ในรูปของเครื่องดื่ม มีชื่อเรียกที่รู้จักกันดีคือเหล้า ซึ่งแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่ผลิตและกรรมวิธี ทำให้มีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น สาโท กระแช่ เบียร์ วิสกี้ ไวน์ ฯลฯ แอลกอฮอล์จัดเป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง แต่ไม่ผิดกฎหมายจึงทำให้มีการจำหน่ายและมีผู้ดื่มอยู่ทั่วไปในสังคมและนับวันจำนวนผู้ดื่มแอลกอฮอล์ยิ่งเพิ่มมากขึ้น การดื่มเหล้าปริมาณมากและติดต่อกันนาน ๆ จนติด หรือดื่มจนเมาจะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ คือ ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยต่อระบบต่าง ๆ เช่น กระเพาะอาหารอักเสบ ตับอักเสบเพราะเหล้า ตับแข็ง ความดัน

โลหิตสูง เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ขาดวิตามิน น้ำตาลในเลือดต่ำ โรคเหน็บชา สมอ่งผ่อ ความจำเสื่อม⁵¹

การดื่มเหล้านอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยเป็นสาเหตุของโรคต่าง ๆ ตามที่กล่าวแล้ว ยังเป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุจนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตในแต่ละปี โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล เช่น ช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ปี 2548 มีตัวเลขผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุอย่างมากมาย โดยเฉพาะช่วงเทศกาลปีใหม่ระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม 2547 ถึง 3 มกราคม 2548 มีผู้เสียชีวิตรวม 420 คน บาดเจ็บ 6,419 คน เทียบกับปี 2547 มีผู้เสียชีวิตลดลง 166 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.33 ขณะที่ช่วงเทศกาลสงกรานต์ระหว่างวันที่ 8-17 เมษายน 2548 มีอุบัติเหตุเกิดขึ้น 12,074 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต 522 คน เทียบกับปี 2547 ลดลง 132 คน บาดเจ็บ 16,395 คน ลดลงจากปี 2547 จำนวน 20,247 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.26

จำนวนผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บของปี 2548 ลดลงจากปี 2547 ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรณรงค์โครงการเมาไม่ขับของรัฐบาลซึ่งได้ผลในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรเสียผู้ที่เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ของปี พ.ศ.2548 ก็ถือว่ามียังไม่น้อย ที่สำคัญคือส่วนมากมีสาเหตุมาจาก "เมาแล้วขับ"⁵²

ข) ผลกระทบต่อสุขภาพกายจากการเสพยาบ้า ยาบ้าหรือแอมเฟตามีน หรือที่รู้จักกันในชื่อเดิมว่ายาม้า เป็นยาเสพติดที่มีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้ตาแข็ง ไม่รู้สึกง่วงนอน เมื่อใช้ติดต่อกันจะมีผลทำลายสมอง มีอาการทางจิตประสาทได้ เป็นสารเสพติดที่มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรงจนเป็นปัญหาสำคัญที่คุกคามสภาพสังคมอย่างกว้างขวางทั้งทางตรงและทางอ้อม ยาบ้ามีลักษณะโดยทั่วไปเป็นผงผลึก สีขาว ไม่มีกลิ่น มีรสขม มีทั้งชนิดแคปซูลและชนิดเม็ดรูปร่างต่าง ๆ ยาบ้ามีฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลางจากผลของสารออกฤทธิ์สำคัญคือ เมทแอมเฟตามีน ซึ่งจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

การใช้ยาบ้ามีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพร่างกาย เพราะในอดีตผู้เสพเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้แรงงาน จะเห็นจากการที่ยาบ้าเป็นที่นิยมในหมู่ผู้ประกอบการอาชีพชื้อยานยนต์ ซึ่งต้องการใช้ฤทธิ์กระตุ้นประสาทของสารนี้ให้ทำงานได้ทนทาน ต่อมาได้มีรายงานการใช้ยาบ้าด้วยวัตถุประสงค์เดียวกันในกลุ่มผู้ใช้แรงงานประมง กลุ่มแรงงานตัดอ้อย และกลุ่มแรงงาน

⁵¹ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มืออยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด, น. 14.

⁵² เดลินิวส์ (7 มิถุนายน 2548):3.

แบกหาม รวมไปถึงการใช้ยาบ้าเพื่อกระตุ้นการทำงานของสัตว์ใช้แรงงาน เช่น ช้าง แต่ในปัจจุบัน ปัญหาการใช้ยาบ้าที่นับว่ารุนแรงและมีผลในการทำลายสภาพสังคมสูงสุดกลับไม่ใช่การใช้ยาเพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้แรงงานเพื่อเลี้ยงชีพเหมือนแต่ก่อน กลับเป็นการใช้ยาบ้าของเยาวชนในสถานศึกษาเพื่อความบันเทิง ซึ่งปัญหานี้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว กลายเป็นปัญหาที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องรับหาวิธีการหรือมาตรการในการแก้ไข⁵³

อย่างไรก็ตาม ยาบ้าไม่ว่าจะใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใดย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เสพ ที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ เมื่อใช้ยาบ้าอย่างต่อเนื่องร่างกายจะเกิดอาการดื้อยา ผู้เสพต้องเพิ่มขนาดของยาและเสพยาบ่อยขึ้น เมื่อเสพต่อไปอาการอยากยาจะรุนแรงจนไม่สามารถหยุดเสพยาได้ ซึ่งจะทำให้ร่างกายทรุดโทรมเพราะฤทธิ์ของยาไปกดศูนย์ความรู้สึกในสมอง ทำให้ไม่รู้สึกหิว ปากแห้ง สั่นตามมือเท้า และร่างกาย ใจสั่น แน่นหน้าอก ปวดศีรษะ คลื่นไส้อาเจียน หัวใจเต้นเร็วกว่าปกติ ความดันโลหิตเพิ่มขึ้น ทำให้หัวใจวายและเสียชีวิตได้⁵⁴

ค) ผลกระทบต่อสุขภาพกายจากการสูบบุหรี่ ในปัจจุบันคนไทยสูบบุหรี่ เพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้จากตัวเลขจากสำนักสถิติที่มีการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ในปี 2547 ที่ผ่านมาพบว่าคนที่สูบบุหรี่เป็นประจำหรือติดบุหรี่ มีจำนวนถึง 9.6 ล้านคน เป็นกลุ่มเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปีที่ยังอยู่ในช่วงวัยต้องศึกษาเล่าเรียน จำนวน 5.5 ล้านคน ซึ่งถือเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดในการสูบบุหรี่ ทั้งที่คนกลุ่มนี้ยังไม่มียานทำยังไม่มียาสูบได้ และถ้าคิดสัดส่วนการสูบบุหรี่ระหว่างชายต่อหญิงจะพบว่ามีอัตราส่วน 18:1 คือในผู้ชาย 18 คนมีผู้หญิงสูบบุหรี่ 1 คน⁵⁵

จากสถิติที่ได้นำเสนอในเบื้องต้น ได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มคนที่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่มากที่สุดคือกลุ่มเยาวชนอายุตั้งแต่ 15-24 ปี ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าวิตกอย่างยิ่ง เนื่องจากเยาวชนเหล่านี้เป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ หากพวกเขาตกเป็นทาสบุหรี่หรือสารเสพติดประเภทอื่น ๆ ศักยภาพในการพัฒนาตนเองและประเทศชาติก็จะลดลง

ด้วยเหตุนี้เอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงมีพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนพรรษา พ.ศ. 2547 ได้ทรงแสดงความห่วงใยทรงห่วงอนาคตเด็กไทย เพราะเด็กไทยมีพฤติกรรมเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขมากขึ้น เช่น แทนที่จะปฏิบัติสร้างสรรค์ กลับไปเข้าติดใจโคเคน

⁵³ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือความรู้เรื่องยาบ้าสำหรับประชาชน (นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุขภาพจิต, 2546), น. 2.

⁵⁴ เรื่องเดียวกัน, น. 7-10)

⁵⁵ มติชน (7 เมษายน 2548):34.

ฟังเพลงมั่วยาเสพติด สูบบุหรี่ ทำให้ หู ตา สมอ หักใจเสีย โดยทรงย้ำว่าถ้าเด็กไทยไม่มีความรู้ จะช่วยบ้านเมืองไม่ได้ จะเห็นได้จากพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

ท่านพูดว่าเด็ก ๆ ต้องฟัง ต้องเรียนประเทศชาติจะดี เดียวนี้เขาว่าเด็ก ๆ ไม่เรียน แม้ชั้นมหาวิทยาลัยใช้คำว่าไม่ได้ความ เมื่อไม่ได้ความอนาคตของชาติอยู่ไหน เด็กไม่ฟังหรือฟังแต่ไม่เข้าใจ ซึ่งแทนที่จะปฏิบัติสร้างสรรค์ต่อไปเขาก็จะไป เข้าดิสโก้เก้ ไปฟังเพลงที่ไม่ดี เป็นเพลงที่ไม่ได้เรื่องทำให้หูเสีย...วิธีแก้ไขของ รัฐบาลก็คือการห้ามไม่ให้เข้าดิสโก้เก้ ห้ามไม่ให้ฟังเพลง ห้ามไม่ให้สูบบุหรี่ การ ไม่สูบบุหรี่จะทำให้หูไม่เสีย คนที่สูบบุหรี่มาก ๆ หูเสียมาก มีเหตุผลว่าทำไมคนที่ สูบบุหรี่ถึงหูเสีย เพราะว่าบุหรี่ทำให้เส้นเลือดมันตีบ เมื่อเส้นเลือดตีบหูก็เสีย หู ตาเสียได้ง่าย เพราะเส้นเลือดที่ไปเลี้ยงหูเลี้ยงตา เลี้ยงอวัยวะที่อ่อนไหว เส้น เลือดมันเล็กบุหรี่ทำให้เส้นเลือดตีบ เลือดไปไม่ได้อีกเลือดก็ไปที่อวัยวะเหล่านี้ ยาก ถ้าไปไม่ได้อวัยวะเหล่านั้นก็เสื่อมสมรรถภาพ...แต่เดี๋ยวนี้เด็ก ๆ เล็ก ๆ มี การสูบบุหรี่มากขึ้นมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ก่อนนี้เด็ก ๆ ยังไม่สูบโดยเฉพาะผู้หญิงเขา กลัวว่าการสูบบุหรี่ทำให้ผิวเสีย⁵⁶

นอกจากนั้น ผลกระทบต่อสุขภาพคนไทยที่มีสาเหตุมาจากการสูบบุหรี่ จากการ วิเคราะห์ในรอบ 4 ปีที่ผ่านมา พบว่ามีแนวโน้มความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีคนไทยเสียชีวิตจาก โรคที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ 13 โรค เพิ่มขึ้น 35,000 รายในปี 2541 เพิ่มขึ้น 54,265 ราย ใน ปี 2546 หรือเฉลี่ยวันละเกือบ 150 ราย โรคที่เสียชีวิตมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด รวมกันประมาณ 40,000 ราย รองลงมาคือโรคมะเร็ง ที่พบมากที่สุดคือมะเร็งหลอดลม และมะเร็งปอด ปีละ 5,486 ราย รองลงมาคือมะเร็งปากมดลูก 872 ราย มะเร็งช่องปาก 762 ราย และมะเร็งกระเพาะอาหาร 648 ราย⁵⁷

บุหรี่นอกจากจะเป็นสาเหตุให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง เป็นโรคมะเร็งปอด/หลอดลม ทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ล่าสุดจากแพทย์ยังยืนยันว่าการสูบบุหรี่มีส่วนทำให้ตาบอด ใน ประเด็นนี้ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้ยืนยันโดยการยกตัวอย่างนักเขียนดังชื่อ คอลลีน แม็กคูลล็อกซ์ (Colleen McCullough) ชาวออสเตรเลีย วัย 67 ปี เจ้าของนวนิยาย เช่น ธอร์น เบิร์ดส์ (Thorn Birds) ที่กำลังจะ

⁵⁶ มติชน (5 ธันวาคม 2547):2.

⁵⁷ สาร สธ. ฉบับที่ 20 (1-15 ธันวาคม 2547):2.

สูญเสียการมองเห็น เนื่องจากเป็นคนสูบบุหรี่จัด จนกระทั่งทำให้ตาดำเสื่อมสภาพ นักเขียนท่านนี้ ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ในรายการทีวี "A Current Affair" ว่า หนังสือเล่มที่เธอเขียนอยู่จะเป็นเล่มสุดท้าย เพราะว่าตาข้างซ้ายของเธอกำลังจะบอดสนิทแล้ว ขณะที่ตาข้างขวามีประสิทธิภาพในการมองเห็นลดลงเรื่อย ๆ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อนุชิต ปุญญทลึงค์ อาจารย์แพทย์ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นอีกท่านหนึ่งที่ออกมายืนยันในประเด็นเดียวกันนี้ โดยท่านกล่าวว่า

นักเขียนท่านนี้มีอาการตาบอดที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ เข้าได้กับลักษณะของโรคจอประสาทตาเสื่อม โดยมีอาการคือ เวลาที่มองไปข้างหน้าโดยปิดข้างหนึ่ง คนไข้จะไม่สามารถมองเห็นคนที่ต้องการมอง จะเห็นเฉพาะบริเวณรอบ ๆ แทน และถ้ามองตรง ๆ จะเห็นภาพข้างหน้าเป็นเงาดำ คนไข้จึงหงุดหงิดและเครียดมาก เพราะมองไม่เห็นในสิ่งที่ตั้งใจจะดู⁵⁸

ง) ผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มสุราติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานหรือดื่มจนติดจะมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต เช่น งุนงง สับสน เห็นภาพลวงตา หรือเกิดอาการระแวงกลัวคนอื่นจะมาทำร้าย อาการอาจเกิดขึ้นได้ประมาณ 2-5 นาที หรือหลายชั่วโมงขึ้นอยู่กับระยะเวลาและปริมาณ อาการเช่นนี้ทางจิตเวช เรียกว่า โรคจิตเวชเนื่องจากสุรา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น เพราะผู้ที่เกิดอาการทางจิตเวชไม่สามารถควบคุมทั้งความคิดและการกระทำของตนเองได้ เป็นเหตุให้ทำความผิดด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการก่ออาชญากรรม ช่มชู้ ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น จะเห็นได้จากคำอธิบายของนายแพทย์สมภพ เรืองตระกูล ซึ่งได้อธิบายถึงลักษณะของโรคทางจิตเวชและผลกระทบที่เกิดขึ้นไว้ว่า

ครั้งเมื่อมีมานานหลายปี เกิดอาการของโรคทางจิตเวชที่เรียกว่า โรคจิตเวชเนื่องจากสุรา พบร้อยละ 29 ของผู้ป่วยที่ทำความผิดร้ายแรง เช่น ฆาตกรรม ช่มชู้ กระทำชำเรา และฉ้อโกง เป็นผู้ดื่มสุราหรือป่วยเป็นโรคจิตเพราะพิษสุรา จึงแสดงว่าสุราเป็นสาเหตุสำคัญทำให้ผู้ป่วยก่ออาชญากรรม เพราะเป็นตัวทำให้การควบคุมความคิด การกระทำ การตัดสินใจเสียไป ผลทำให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่น ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ขาดความรับผิดชอบชีวิต มีความประพฤติด้านลบ ความรุนแรงเกิดได้ 2 แบบ 1.ดื่มเพียงเล็กน้อย เกิดความก้าวร้าว

⁵⁸ มติชน (27 ธันวาคม 46):5.

อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย 2. ตื่นนานนับหลายปี เกิดความรุนแรงที่เรียกว่า เป็นมาก เช่น ภรรยาฆ่าตัว ก้าวคนจะฆ่า หลังผิดคิดว่าตนเป็นเทพ เป็นต้น⁵⁹

จ) ผลกระทบต่อสุขภาพจิตใจจากการเสพยาบ้า การเสพยาบ้าได้ส่งผลให้เกิดความผิดปกติทางจิตใจ ในสองด้านด้วยกัน คือ ด้านอารมณ์และด้านความคิด ดังนี้

ด้านอารมณ์ กล่าวคือ เมื่อเสพยาบ้า ถึงแม้จะเสพเป็นครั้งแรกอาจเสพยาโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือยังเสพยาติดต่อกันนาน ๆ ก็จะทำให้เกิดอาการกระวนกระวายใจ นอนไม่หลับ จุกจิก หงุดหงิดโมโหง่าย มักก่อเรื่องทะเลาะวิวาทได้ง่าย หรือบางคน เมื่อเสพยาบ้าจะมีอารมณ์เร่รังสุมก่นาน มีความกล้ามากขึ้น เปิดเผยความรู้สึกกับคนแปลกหน้าอย่างไว้วางใจ และสนิทสนม มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น โอบกอดหรือจูบไถ่ร่างกายโดยไม่ระมัดระวัง ไม่มีความละอายทำให้มีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่รู้จักได้ง่าย ถ้าใช้ในขนาดสูงติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้ซึมเศร้า⁶⁰

ด้านความคิด กล่าวคือ เมื่อเสพยาบ้าต่อเนื่องกันจะทำให้สมาธิไม่ดี ความจำเสื่อม และเมื่อเสพยาติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้ลายเซสสมองทำให้สมองเสื่อมและมีอาการทางจิต เช่น หูแว่ว หวาดระแวง ก้าวคนมาฆ่าหรือทำร้ายตนเองจึงต้องทำร้ายผู้อื่นก่อน หรือจับผู้อื่นเป็นตัวประกันเพื่อไม่ให้ผู้อื่นทำร้าย ตามที่ปรากฏเป็นข่าวตามโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ⁶¹

ฉ) ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตจากการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และเสพยาบ้า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการเสพสารเสพติดไม่ว่าจะเป็นบุหรี่ ยาบ้า หรือสารเสพติดประเภทอื่น ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งผู้วิจัยจะสรุปกล่าวไว้ในที่เดียวกัน คือ ด้านการทำงานและด้านครอบครัว ดังนี้

ด้านการทำงาน การเรียนหนังสือ การดื่มสุราได้ส่งผลกระทบต่อการทำงาน การเรียนหนังสือ ได้แก่ เป็นสาเหตุให้มาทำงานสาย มาเรียนสาย ขาดงาน ขาดเรียน ทำงานไม่มีประสิทธิภาพ เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง ซึ่งก็เป็นผลที่นำไปสู่การถูกไล่ออกจากงาน หรือต้องหยุดพักการเรียนในที่สุด การเสพยาบ้าก็เช่นกัน ในระยะแรกอาจจะทำให้รู้สึกว่าร่าเริงกระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า ลดอาการอ่อนล้า ทำให้ไม่เมื่อย มีพลังกำลังมากขึ้น ทำงานได้มากขึ้น แต่เมื่อ

⁵⁹ ยุทธ แก้วธรรม, "สุรากับอาชญากรรม," วารสารข่าวสารกรมสุขภาพจิต (2 กุมภาพันธ์ 2547): 15.

⁶⁰ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือความรู้เรื่องยาบ้าสำหรับประชาชน, น. 10.

⁶¹ เรื่องเดียวกัน, น. 6.

หมดฤทธิ์ยาผู้เสพจะหลับและรู้สึกอ่อนเพลียไม่มีแรงมากกว่าปกติ ในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา เมื่อเสพยาในระยะแรกจะรู้สึกจิตใจแจ่มใส มีความกระตือรือร้น รู้สึกกระฉับกระเฉงในการอ่าน/เขียน สมองปลอดโปร่ง มีความจำดีขึ้น อ่านหนังสือได้ในระยะเวลานานและต่อเนื่อง แต่เมื่อเสพนานเข้าฤทธิ์ยาจะทำลายเซลล์สมอง ทำให้สมองเสื่อม อ่อนเพลียจะไม่สามารถเรียนหนังสือได้ตามปกติ เนื่องจากไม่มีสมาธิ เหนื่อยล้าได้ง่าย ต้องให้ยาตลอด ไม่สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทำให้ขาดเรียนบ่อย สอบตกและอาจพักการเรียนในที่สุด⁶²

ด้านครอบครัว ประเด็นแรกที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการไปซื้อสารเสพติดเหล่านี้มาเสพ และจากค่ารักษาพยาบาลเมื่อร่างกายเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ หรือจากอุบัติเหตุ นอกจากนี้ ผู้ที่ดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดมักจะบกพร่องต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว บางคนพอเมาเหล้าแล้วก้าวร้าวทำให้เกิดทะเลาะเบาะแว้งหรือทำร้ายร่างกายกันภายในครอบครัว เช่น สามีทำร้ายภรรยา หรือพ่อแม่ทำร้ายลูก แม้กระทั่งลูกทำร้ายพ่อแม่ เพราะเมาสุราหรือสารเสพติดก็ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นเป็นประจำ เป็นชนวนก่อให้เกิดปัญหาการหย่าร้าง และปัญหาเด็กกำพร้าพ่อแม่ต่อไปอีก⁶³

2) ผลกระทบที่เกิดจากการเล่นการพนัน

ก) ผลกระทบต่อสุขภาพ การเล่นการพนันได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้เล่น โดยเฉพาะสุขภาพจิต เนื่องจาก การเล่นการพนันในสังคมปัจจุบันมิใช่เป็นการเล่นเพื่อความสนุกสนาน หรือเพื่อความบันเทิง ผ่อนคลายเครียด เหมือนสมัยก่อน แต่เป็นการเล่น โดยมีเงินเดิมพันเป็นเป้าหมาย ดังนั้น การเล่นการพนันจึงมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาทางด้านสุขภาพ บุคลิกภาพ และอารมณ์ของบุคคล เช่น เมื่อคนหลงใหลในการพนันแล้วยอมตกเป็นทาสของการพนันเกิดการเสพติดและกลายเป็นความป่วยทางด้านจิตใจตามมาและทำให้เกิดผลกระทบอย่างอื่นตามมา ตัวอย่างในประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 1980 สมาคมจิตแพทย์อเมริกัน (American Psychiatric Association) ยอมรับอย่างเป็นทางการว่าโรคติดการพนันเป็นอาการป่วยทางจิตอย่างหนึ่ง ส่วน (Gamblers Anonymous) หรือ GA องค์กรเอกชนที่ตั้งเป็นแห่งแรกในลอสแอนเจลิสในปี 1957 เพื่อให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ ถือว่าการติดการพนันเป็นโรคชนิดหนึ่ง กล่าวคือเมื่อเป็นนักการพนันแล้วก็ต้องเป็นนักเล่นการพนันตลอดไปยากที่จะเลิกได้และผู้ที่ติดการพนันจะมีลักษณะ 3 ประการที่เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะความบกพร่องทางสุขภาพจิต

⁶² เรื่องเดียวกัน, น. 7-13.

⁶³ กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มืออยู่อย่างไรให้ไกลสารเสพติด, น. 14.

คือ 1. ขาดความสามารถและไม่เต็มใจที่จะรับความจริง 2. ไม่นั่นคงทางอารมณ์ 3. ขาดวุฒิภาวะ⁶⁴

ในประเทศไทยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขก็ออกมายืนยันว่าการเสียพนันหรือเป็นหนี้เพราะเสียพนันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียด ซึ่งจะเป็นผลนำไปสู่ความผิดปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจซึ่งเท่ากับเป็นการชี้ให้เห็นว่าการพนันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต หรือก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต คือกลายเป็นคนวิตกกังวล คิดมาก คิดฟุ้งซ่าน โกรธง่าย เบื่อหน่าย ซึมเศร้า เป็นต้น⁶⁵

ข) ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต การพนันทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายได้ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตแก่ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องทั้งแก่ตนเองและครอบครัวในหลายด้านด้วยกัน เช่น ปัญหาเรื่องรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ผู้ที่ติดการพนันย่อมมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น จนอาจไม่เพียงพอกับรายรับต้องไปหยิบยืมของคนอื่นมาเล่นเป็นการสร้างปัญหาด้านภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น จากภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นนี้เอง ความเสื่อมในด้านอื่น ๆ ก็ตามมา เช่น ถูกไล่ออกจากงาน เกิดการทะเลาะวิวาทกันในครอบครัว จนนำไปสู่ปัญหาการหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยกส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและสุขภาพจิตใจของลูก เกิดกรณีฆ่าตัวตายสืบเนื่องมาจากความเครียดเรื่องหนี้สินที่เกิดจากการเสียพนัน หรือถูกผู้อื่นฆ่าเพราะไม่ใช้หนี้ และปัญหาที่หน้าเป็นห่วงอย่างยิ่งในปัจจุบันก็คือ นักเรียนนักศึกษาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนันจนมีหนี้สิน บางรายต้องยอมเสียตัวหรือขายตัวเพื่อชดใช้หนี้ บางคนถูกไล่ออกจากโรงเรียนทำให้หมดอนาคตทางการศึกษา⁶⁶

นอกจากนั้น ความเครียดเพราะการเสียพนัน หรือติดหนี้พนันยังเป็นชนวนไปสู่การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขข้ออื่น ๆ ได้อีก เช่น เมื่อเครียดก็จะไปยังสถานบริการหรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ดื่มสุรา หรือใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาความเครียด บางคนหันไปค้ายาเสพติดเพื่อหาเงินมาใช้หนี้พนัน เช่น กรณีของนายสุขเกษม ฉัตรมาลีรัตน์ เจ้าของกิจการลูกชิ้นจัมโบ้ ถูกจับกุมพร้อมของกลางยาไอซ์ 61.3 กรัม ยาอี 25 เม็ดและยาเค 166 ขวด เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2548 ซึ่งเขารับสารภาพถึงสาเหตุทำให้ต้องมาค้ายาเสพติดก็เพราะต้องการนำเงินไปใช้หนี้การพนันกว่า

⁶⁴พระมหาวิระชัย ชยวิโร (มิตะสิทธิ์) "การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์: กรณีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ สาขาปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546), น. 42.

⁶⁵กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, คู่มือคลายเครียด ฉบับปรับปรุงใหม่, น. 10.

⁶⁶เรื่องเดียวกัน, น. 72.

70 ล้านบาท⁶⁷ บางคนก็กลายเป็นมิจฉาชีพ เช่น จ้างทรัพย์ของผู้อื่น ปล้นธนาคาร หรือทุจริตในหน้าที่การงาน ดังที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นเป็นประจำ

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ได้แสดงให้เห็นว่า การพนันได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน ด้านครอบครัว ด้านการงาน เป็นต้น การพนันสามารถทำให้คนที่เคยเป็นเศรษฐีกลายเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัว ทำให้กัลยาณชนกลายเป็นอาชญากรของสังคม หรือทำให้คนที่มีพฤติกรรมซึ่งเป็นภัยต่อสังคมอยู่แล้วยิ่งถล่มลึกมากขึ้น

เมื่อกล่าวโดยสรุปถึงผลกระทบจากอบายมุขทั้งสองประการเบื้องต้น จะพบว่าทั้งยาเสพติดและการพนันได้ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องทั้งทางด้านการดำเนินชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาสังคมอีกมากมาย มีการค้าประเวณีและปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น จะเห็นได้ชัดจากงานวิจัยของนวนน้อย ตรีรัตน์ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้คณะผู้วิจัยได้สรุปว่า

ธุรกิจห่วยได้ดินและบ่อนการพนัน เป็นแหล่งดึงดูดเงินจำนวนมหาศาลจากเกษตรกร คนงาน แม่ค้า พ่อค้า และผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศ ธุรกิจยาเสพติดสามารถดึงดูดเงินจากนักเรียนนักศึกษา เยาวชน ผู้หญิง และหญิงบริการ ฯลฯ ได้อย่างต่อเนื่อง ธุรกิจเหล่านี้ ไม่เพียงแต่ทำให้ครอบครัวส่วนมากประสบภาวะตึงเครียด ชัดแย้ง และล่มสลายไปในที่สุด หากแต่ยังดึงดูดเยาวชนหญิงชายจำนวนมากให้เข้าสู่อุตสาหกรรมทางเพศตั้งแต่เยาว์วัย⁶⁸

3) ผลกระทบที่เกิดจากการเที่ยวกลางคืน และการดูการละเล่น

ก) ผลกระทบต่อสุขภาพ การเที่ยวกลางคืน ได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในหลาย ๆ ด้านด้วยกัน เช่น ทำให้ร่างกายทรุดโทรมเนื่องจากการพักผ่อนไม่เพียงพอ และยังเป็นสาเหตุก่อให้เกิดโรคกับร่างกายอีกมากมาย เพราะผู้เข้าไปเที่ยวตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผับ เคาเฟ่ บาร์ ห้องอาหาร สถานอาบอบนวด โรงหนัง ลานแสดงคอนเสิร์ต เป็นต้น มักจะมีการดื่มเหล้า ดื่มเบียร์หรือบางแห่งก็มีสารเสพติดชนิดร้ายแรง เช่น ยาบ้า ยาอี ร่วมด้วย ซึ่งก็ทำให้ร่างกายจิตใจได้รับผลกระทบจากการเสพสารเหล่านั้น บางแห่งกลายเป็นแหล่งมั่วสุมทางเพศ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวพาดหัวในหนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ว่า "โรงหนังรุ่นพ่อฉายเอ็กซ์ 10 ปี ดำรวจ

⁶⁷ มติชน (29 กรกฎาคม 2548):12.

⁶⁸ สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ, ห่วย ชอง บ่อน ยาบ้า เศรษฐกิจนอกกฎหมายกับนโยบายสาธารณะในประเทศไทย, น. 290.

บุกหลายสิ่งวิจัยยันแน่"⁶⁹ รายละเอียดของข่าวได้บอกไว้อย่างชัดเจนว่า โรงภาพยนตร์พลเลียดอร์ ย่านสะพานควายฉายหนังเอ็กซ์มากกว่า 10 ปี ลูกคามีทั้งนักศึกษา ข้าราชการและคนสูงวัย มีสาวประเภทสองคอยให้บริการระบายความใคร่ ครั้งละ 80-300 บาทและมีบริการขายเหล้า บุหรี่ แก่ผู้ที่เข้ามาชมภาพยนตร์⁷⁰

ท่านมักจะให้เหตุผลว่า การดูภาพยนตร์หรือการไปในสถานบริการเป็นเรื่องจำเป็นของชีวิต เพราะเป็นเรื่องของการพักผ่อนคลายเครียด แต่จากข่าวที่ปรากฏผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การไปเที่ยวในยามวิกาลและการหมกมุ่นอยู่กับการดู การละเล่นหรือสิ่งที่ให้ความบันเทิงอย่างขาดสติและขาดการควบคุมแล้ว นอกจากจะทำให้ร่างกายทรุดโทรมเพราะการพักผ่อนไม่เพียงพอแล้ว ยังอาจเป็นสาเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ ขึ้นอีกมากมายตามประเภทของอบายมุขที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งไม่คุ้มกับเหตุผลที่ว่าต้องการพักผ่อน ดังนั้น หากต้องการพักผ่อนจึงควรหากิจกรรมที่ไม่เป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ข) ผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต ผู้ที่หมกมุ่นในการเที่ยวกลางคืนและการเที่ยวดู การละเล่น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านครอบครัว ด้านการเงิน ด้านการทำงาน ด้านการเรียน ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นลูกโซ่ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเที่ยวกลางคืนและการดูมหรสพ ดังนี้

ด้านครอบครัว ครอบครัวใดสมาชิกในครอบครัวหมกมุ่นอยู่กับการเที่ยวกลางคืนและการดูการละเล่น จะประสบปัญหาทางการเงิน คือมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทำให้เกิดภาระหนี้สินเป็นชนวนนำไปสู่การทะเลาะวิวาทและปัญหาการหย่าร้างส่งผลกระทบไปถึงอนาคตของลูก

ด้านการทำงาน ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ขาดงานบ่อย ถูกไล่ออกจากงาน เนื่องจากขาดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ สำหรับนักเรียนนักศึกษาหากหมกมุ่นในเรื่องเหล่านี้ จะทำให้การเรียนตกต่ำ ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่จบ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการประกอบอาชีพ โสเภณี

ค) ด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืน ไม่ว่าจะเป็นการไปชมภาพยนตร์ หรือไปในสถานบริการหรือสถานเริงรมย์ต่าง ๆ เสี่ยงต่อการที่จะตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม เนื่องจากสถานที่เช่นนั้นเอื้อต่อการก่ออาชญากรรม เช่น การเดินในที่เปลี่ยวเวลากลางคืน หากเป็นเด็กมักตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักพาตัว หากเป็นผู้หญิงอาจตกเป็น

⁶⁹ คม ชัด ลึก (25 สิงหาคม 2548):1.

⁷⁰ เรื่องเดียวกัน.

เหยื่อการข่มขืน สำหรับคนที่อยู่ในวัยชราทำให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมประเภทลักทรัพย์หรือโจรกรรม

นอกจากนี้ การเข้าไปในสถานบริการ เช่น ผับ เคาท์ บาร์หรือห้องอาหาร หรือการไปชมคอนเสิร์ต ก็เสี่ยงต่อการเกิดการทะเลาะวิวาทหรือได้รับอันตรายจากกรณีที่คนอื่นทะเลาะวิวาทกันจนเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บและเสียชีวิตดังที่ปรากฏเป็นข่าวให้เห็นบ่อยครั้ง⁷¹ เช่น ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งได้นำเสนอข่าวเหตุการณ์กลุ่มวัยรุ่นไล่ดริ้นยกพวกตะลุมบอนชกต่อยกันอย่างดุเดือด ระหว่างงานแสดงดนตรีมหกรรมคอนเสิร์ต "บางกอกมิวสิค เฟสติวัล" ที่จัดขึ้นภายในสนามกีฬาราชชมังคลากีฬาสถาน ทำให้ได้รับบาดเจ็บกันมากมาย⁷² หรือกรณีที่เด็กชายอายุ 9 ขวบไปเที่ยวดูดนตรีในงานวันแม่ที่ท้องสนามหลวง เกิดปวดปัสสาวะจะเดินไปเข้าห้องน้ำเดินไปชนกับวัยรุ่นที่เมาสุราเดินอยู่หน้าเวทีแสดงของวงสตริง เลย์ไดรุ่มทำร้ายเตะต่อยจนล้มพับและเอาก้อนหินทุบจนหัวแตกบอบช้ำไปทั้งตัว⁷³ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเที่ยวในสถานบันเทิงต่าง ๆ อาจทำให้ชีวิตประสบกับอันตรายได้

2.3.2 อบรมมุขกับสังคมไทย

เมื่อกล่าวถึงปัญหาหลักที่สังคมไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาครอบครัว ปัญหาเยาวชน ปัญหาความถดถอยทางด้านศีลธรรม รวมไปถึงปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ปัญหาส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากอบายมุข ดังนั้น แสดงว่าอบายมุขเป็นส่วนหนึ่งที่สร้างผลกระทบให้เกิดขึ้นกับสังคม ปัญหาที่เด่นชัดที่เกิดขึ้นกับสังคมเพราะอบายมุขมี 3 ด้าน คือ ผลกระทบด้านสังคม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่

ก) ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม อบายมุขหลายประเภทเป็นสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ที่ปรากฏเป็นข่าวมากที่สุดก็คือการดื่มสุราหรือการใช้สารเสพติดประเภทต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะสารเสพติดบางประเภททำให้ผู้เสพมีนิสัยก้าวร้าวรุนแรงสามารถกระตุ้นให้ผู้เสพ

⁷¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุดสงวน สุธีสร, เหยื่ออาชญากรรม (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น. 19-23.

⁷²ไทยรัฐ (8 พฤษภาคม 2548):1.

⁷³เดลินิวส์ (14 สิงหาคม 2548):1.

ประกอบอาชญากรรมได้ง่าย อาชญากรบางคนยอมรับว่าใช้สารเสพติดเพื่อให้มีความกล้าเพียงพอที่จะประกอบอาชญากรรม นอกจากนี้ผู้ติดยาเสพติดยังต้องหาเงินมาเพื่อบำบัดความต้องการเสพยาของตน โดยอาจใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ฉกชิงวิ่งราว ทำการโจรกรรม ปล้นทรัพย์หรือเป็นโสเภณีและที่สำคัญคือผู้ที่เมาสุราแล้วขับรถถึงแม้จะไม่ได้ก่ออาชญากรรมโดยตรง แต่เพราะความขาดสติด้วยฤทธิ์สุราอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นได้⁷⁴ เช่น กรณีของนายธนิศร์พล งามนันท อายุ 35 ปี ทำงานเป็นผู้จัดการบริษัทจีแอนด์อาร์การเดนโฮมจำกัด กลับจากดื่มศูนย์ที่ร้านภายในหมู่บ้านเมืองทองธานี เพาะความเมารถเสียหลักพุ่งเข้าชนท้ายรถกระบะหน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ทำให้ได้รับบาดเจ็บ 5 คน⁷⁵

จากข้อมูลที่น่าเสนอในเบื้องต้น ได้แสดงให้เห็นว่า สารเสพติดเป็นได้ทั้งอุปกรณ์ในการประกอบอาชญากรรม และเป็นสาเหตุของการประกอบอาชญากรรม ที่กล่าวว่าสารเสพติดเป็นอุปกรณ์ในการประกอบอาชญากรรม ก็เพราะอาชญากรบางคนต้องดื่มเหล้าหรือเสพยามาก่อนจึงจะกล้าประกอบอาชญากรรมได้ ดังนั้น สารเสพติดจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือในการสร้างความกล้า ส่วนที่กล่าวว่าสารเสพติดเป็นปัจจัยหรือเป็นสาเหตุของการก่ออาชญากรรมก็เพราะผู้เสพยาเสพติดบางคนต้องประกอบอาชญากรรม เช่น ปล้น จี้ โจรกรรม ก็เพราะต้องการหาเงินเพื่อซื้อยามาเสพ

การเล่นการพนันก็เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม เนื่องจากผู้ที่เล่นพนันแล้วเป็นหนี้ก็มักจะก่ออาชญากรรม เช่น ปล้น จี้ หรือลักขโมยทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อเอาเงินไปใช้หนี้ ซึ่งได้ปรากฏเห็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ให้เห็นเป็นประจำ เช่น กรณีของ นายธนชาติ กริชขโมกค์ ลูกชายเจ้าของร้านเบะหมี่ "เล่ากั" ใช้ปืนปลอมบุกจี้ชิงทรัพย์โทรศัพท์มือถือในร้านเคเคโมบาย เพื่อนำไปขายใช้หนี้พนันบอล⁷⁶

นอกจากนี้การพนันยังมีความสัมพันธ์กับการฟอกเงินของพวกองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ ดังที่ปรากฏว่าองค์กรอาชญากรรมได้ใช้คาสิโนเป็นแหล่งฟอกเงิน

⁷⁴สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานผลการศึกษา ของคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาเสพติดกับความมั่นคง ในคณะกรรมการการทหาร สภาผู้แทนราษฎร (กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543), น. 36.

⁷⁵ไทยรัฐ (5 สิงหาคม 2548):2.

⁷⁶เดลินิวส์ (20 กันยายน 2548):1.

สกปรกที่ได้จากการค้ายาเสพติด การค้าโสเภณี การค้าธุรกิจผิดกฎหมายอื่น ๆ เนื่องจากเจ้าของบ่อนมักจะไม่วินิจฉัยเห็นพฤติกรรมเหล่านี้ ด้วยกลัวจะเสียลูกค้าที่นำเงินมาก ๆ มาเล่นที่บ่อน⁷⁷

ข้อมูลที่น่าเสนอเป็นแค่เพียงส่วนหนึ่ง เพราะยกมาเฉพาะแต่การเสพยาเสพติดและการเล่นการพนัน โดยความเป็นจริงแล้วอบายมุขข้ออื่น ๆ เช่น การเที่ยวกลางคืนและการดูการละเล่นก็เป็นสาเหตุให้คนก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน ดังที่ปรากฏเป็นข่าวทางทีวีและหนังสือพิมพ์เป็นประจำ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยืนยันว่าอบายมุขเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรมต่อสังคมได้จริง

ข) สร้างปัญหาต่อเยาวชนและวัยรุ่น ปัจจุบันเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ไม่ได้รับความอบอุ่นจึงหันไปหาอบายมุข เช่น ยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวกลางคืน คบเพื่อนที่ไม่ดี เป็นชนวนนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ และยังเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ กับวัยรุ่นอีกมากมาย ได้แก่ ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการมั่วสุมทางเพศ ปัญหาการบริการทางเพศ ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการศึกษา เป็นต้น วัยรุ่นถือว่าเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติ เมื่อวัยรุ่นไปหมกมุ่นอยู่กับอบายมุขและสร้างปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ขึ้นมา ศักยภาพในการพัฒนาตนเองเพื่อเสริมสร้างภาวะความเป็นผู้นำก็ลดลง มีผลกระทบไปถึงสังคมและประเทศชาติในวงกว้าง กล่าวคือ ปัญหาด้านการขาดศักยภาพในการพัฒนาด้านของวัยรุ่นจะส่งผลให้เกิดความเสื่อมถอยทั้งทางร่างกาย ทางความคิด ทางศีลธรรม ทำให้สังคมที่ควรพัฒนาก้าวหน้าได้ตามศักยภาพที่มีอยู่ต้องถูกบั่นทอนลง ไม่สามารถพัฒนาไปได้ตามความมุ่งหมาย

ค) ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน อบายมุขนอกจากจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาเกี่ยวกับวัยรุ่นตามที่กล่าวมาแล้ว ยังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ในสังคมอีกมากมาย เช่น ปัญหาการว่างงาน เนื่องจากผู้ที่หมกมุ่นอยู่กับอบายมุขมักจะขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดความขวนขวายในการประกอบอาชีพ งานที่ทำก็มักจะขาดประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญคือนายจ้างไม่ว่าจะเป็นด้านรัฐบาลหรือเอกชน ไม่ปรารถนาที่จะจ้างบุคคลที่มีพฤติกรรมหมกมุ่นอยู่กับอบายมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เสพยาเสพติดและเล่นการพนัน ทั้งนี้เพราะนายจ้างเป็นกังวลเรื่องความรับผิดชอบและประสิทธิภาพของงาน อีกทั้งยังระแวงเกี่ยวกับพฤติกรรมการทุจริต

⁷⁷พระมหาวิรัช ชยวีโร, "การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์: กรณีการเปิดบ่อนการพนันถูกกฎหมายในประเทศไทย," น. 46.

คอร์ปชั่น ดังนั้น คนกลุ่มนี้โดยส่วนมากจะกลายเป็นคนว่างงาน และเป็นชนวนให้เกิดปัญหาด้านความยากจน การหย่าร้าง ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาคนไร้ที่พึ่งตามมา⁷⁸

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

อบายมุขทั้ง 6 ประเภท ได้ส่งผลกระทบในด้านลบต่อระบบเศรษฐกิจด้วยกันทั้งนั้น มากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป แต่ที่เห็นได้ชัดเจนและเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศในปัจจุบันมี 2 อย่างด้วยกันคือ ยาเสพติดและการพนัน

ยาเสพติดได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในสองประเด็นหลักด้วยกันคือ ประเด็นที่หนึ่ง ด้านการลงทุน อบายมุขนอกจากจะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ลายทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นพลังสำคัญต่อการเจริญทางเศรษฐกิจแล้ว ในปัจจุบันกระแสสังคมโลกมีการรณรงค์ต่อต้านอบายมุขบางประเภทเป็นอย่างมาก เช่น การค้ายาเสพติด การค้าประเวณี โดยเฉพาะการค้าประเวณีเด็ก ประเทศไทยที่เป็นแหล่งค้าหรือทางผ่านของการค้ายาเสพติด รวมถึงมีการค้าประเวณีเด็กก็จะถูกต่อต้านจากประชาคมโลกในเรื่องความร่วมมือหรือการลงทุนข้ามประเทศ รวมทั้งสินค้าที่ผลิตจากประเทศนั้น ๆ ก็จะถูกต่อต้านซึ่งส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจในภาพรวมได้

ประเด็นที่สอง ด้านงบประมาณ ในแต่ละปีเราต้องสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมหาศาลเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดจากอบายมุข โดยเฉพาะยาเสพติดจะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศได้ทุ่มงบประมาณในการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างมหาศาล รัฐบาลทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พร้อมทั้งได้จัดสรรงบประมาณประจำปีให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในด้านการป้องกันยาเสพติด การปราบปรามยาเสพติด ตลอดจนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อยับยั้งและทำลายยาเสพติดให้หมดไป⁷⁹

ส่วนการพนันถึงแม้รัฐบาลจะมองว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้มหาศาล จากภาษีอากร จึงเกิดแนวคิดที่จะเปิดบ่อนเสรีภายในประเทศเพื่อต้องการสกัดกั้นคนไม่ให้ขนเงินออกไปเล่นยังบ่อนต่างประเทศก็ตาม ก็เป็นเพียงสร้างเศรษฐกิจมายาภาพที่มีได้มีคุณค่าจริง เพราะหากเปิดบ่อนเสรีจริงก็จะทำให้สูญเสียต้นทุนทางสังคมไป กล่าวคือเป็นการทำลายค่านิยมในการชัณ

⁷⁸สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานผลการศึกษา ของคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหายาเสพติดกับความมั่นคง ในคณะกรรมการการทหาร สภาผู้แทนราษฎร, น. 36.

⁷⁹เรื่องเดียวกัน, น. 37.

ทำงานแต่เป็นการปลุกฝังค่านิยมของการอยากรวยทางลัดให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม อีกทั้งเงิน
ออมของภาคประชาชนก็จะไหลออกไปสู่ธุรกิจการพนัน แม้แต่ผู้มีรายได้น้อยก็อยากที่จะรวยทาง
ลัดจึงพากันเสี่ยงโชคด้วยการเล่นหวยบนดิน ได้ดิน หรือหวยรัฐบาล⁸⁰

3) ผลกระทบต่อระบบการเมืองการปกครอง

อบายมุขเป็นสาเหตุปัญหาคอรัปชั่น โดยเฉพาะบ่อนการพนัน และสถานบริการ
เนื่องจากทั้งสองประเภทนี้มีผลประโยชน์มหาศาลจึงทำให้เกิดปัญหาการเข้าไปมีส่วนร่วมในการ
แสวงหาผลประโยชน์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอข้อมูลอันแสดงให้เห็น
ว่าอบายมุขทั้งสองประเภทนี้เป็นเหตุให้เกิดการคอรัปชั่น ได้อย่างไร

การเปิดบ่อนการพนันเป็นสาเหตุนำไปสู่ปัญหาคอรัปชั่นด้วยเหตุ 2 ประการคือ

ประการที่ 1 เนื่องจากประเภทของการเล่นการพนันส่วนใหญ่ในประเทศไทยถึงแม้เป็น
สิ่งผิดกฎหมาย แต่ก็ใช่อำนาจโดยตรงของรัฐที่จะอนุญาตให้มีการเล่นการพนันโดยถูกต้องตาม
กฎหมายซึ่งครอบคลุมถึง ผู้เล่น และผู้จัดให้มีการเล่นหรือเจ้าสำนัก กฎหมายเฉพาะที่รองรับการ
ใช้อำนาจของรัฐที่ว่ามีได้แก่พระราชบัญญัติการพนันพุทธศักราช 2478 ซึ่งได้กำหนดแนว
สาระสำคัญในการเข้าควบคุมการเล่นและการจัดให้มีการเล่น ด้วยการจำแนกประเภทการพนันไว้
2 บัญชี คือ บัญชี ก. และบัญชี ข. เพื่อกำหนดมาตรการควบคุมในลักษณะที่เป็นการห้ามมิให้
อนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่น และเป็นการเล่นที่สามารถอนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่นได้ประเภทการ
พนันที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข. ที่ห้ามมิให้มีหรือห้ามมิให้เล่น มีอย่างละ 28 รายการ
รวมเป็น 56 รายการ

การที่กฎหมายมีข้อห้ามให้การพนันส่วนใหญ่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย เป็นการเปิดโอกาส
ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองใช้อำนาจของตนแสวงหาผลประโยชน์จากนักการพนัน หรือเจ้าของบ่อน
ได้

ประการที่ 2 จำนวนความต้องการของคนไทยที่จะเล่นการพนันและวงเงินที่เกี่ยวข้อง
กับการพนันมีเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จากผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2544 ของ ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์
และคณะพบว่าการเล่นที่มีผู้นิยมเล่นมากที่สุดมีไม่น้อยกว่า 15 ประเภทและจำนวนผู้เล่นการ
พนันทุกประเภทรวมกันเท่ากับ 83 ล้านคน (คนหนึ่งอาจเลือกเล่นการพนันได้มากกว่า 1 ประเภท)

⁸⁰พระมหาวิรัช ชยวีโร, "การศึกษาวិเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์: กรณีการเปิดบ่อนการ
พนันถูกกฎหมายในประเทศไทย," น. 75.

จากการศึกษาพบว่า จำนวนผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการพนัน ในปี พ.ศ. 2544 สูงกว่าในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจมาก⁸¹

ในแง่ของวงเงินที่เกี่ยวข้องกับการพนัน คณะผู้วิจัยพบว่า หากใช้ตัวเลขการสำรวจจากด้านเจ้ามือ (หอยใต้ดิน หอยหุ้น และหอย ธ.ก.ส. บ่อนการพนัน พนันฟุตบอลและหวยรายวัน) และตัวเลขจากการสำรวจด้านผู้บริโภคหรือผู้เล่น (หอยหุ้นและสลากกินแบ่งรัฐบาล) ขนาดมูลค่าเพิ่มของเศรษฐกิจการพนันในประเทศไทยปี พ.ศ. 2544 ทั้งที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมาย เท่ากับ 392,000-454,000 ล้านบาท รายจ่ายของประชาชนทางด้านการพนันเฉลี่ยเท่ากับ 8,430-9,763 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งเท่ากับร้อยละ 10.4-12 ของรายได้⁸²

หากใช้ตัวเลขจากการสำรวจเฉพาะด้านผู้บริโภค ในปี พ.ศ. 2544 เป็นฐาน ขนาดของเศรษฐกิจการพนันในปี พ.ศ. 2544 เท่ากับ 324,784 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นรายจ่ายของประชาชนทางด้านการพนันเท่ากับ 6,985 บาทต่อคนต่อปี หรือเท่ากับร้อยละ 8.6 ของรายได้⁸³

ประการที่สาม ผลตอบแทนและจำนวนประเภทของกิจกรรมพนันที่ผิดกฎหมายสูงกว่าและหลากหลายกว่ากิจกรรมการพนันที่ถูกกฎหมาย จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริโภคเข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจการพนันที่ผิดกฎหมายมากกว่า จากการสำรวจของ ดร.สังจิต พิริยะรังสรรค์และคณะ (2546) พบว่าในปี พ.ศ. 2544 ผู้ที่เล่นการพนันประเภทที่ผิดกฎหมาย ได้แก่ หอยใต้ดิน หอยออมสิน หอย ธ.ก.ส. หอยหุ้น การพนันฟุตบอล กีฬาพื้นบ้าน จั๊ปปี้ และการพนันอื่น ๆ ที่เหลือรวมกันมีจำนวนมากกว่าผู้ที่เล่นการพนันถูกกฎหมายซึ่งได้แก่ สลากกินแบ่งรัฐบาล มวย หรือมวยตู้ และแข่งม้า⁸⁴

จากการศึกษาของ ดร.สังจิต พิริยะรังสรรค์และคณะ (2546) พบว่าขนาดของเศรษฐกิจการพนันในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2544 มีวงเงินเกี่ยวข้องระหว่าง 1.5-1.8 ล้านล้านบาท และมีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นระหว่าง 350,000-400,000 ล้านบาท โดยจำแนกเป็นหอยใต้ดิน 160,000 ล้านบาท พนันฟุตบอล 12,000-16,000 ล้านบาท บ่อนการพนันในประเทศ 94,000-148,000 ล้านบาท หอยหุ้น 4,000-4,800 ล้านบาท หอยออมสิน 32,500 ล้านบาท หอยรายวัน 1,200-1,500 ล้านบาท และหอย ธ.ก.ส. 32,500 ล้านบาท ซึ่งคณะผู้วิจัยประมาณการขั้นต่ำว่าใน

⁸¹ ดร.สังจิต พิริยะรังสรรค์, สำรวจผู้มีอิทธิพล และเศรษฐกิจมืด, น. 96-98.

⁸² เรื่องเดียวกัน, น. 99.

⁸³ เรื่องเดียวกัน.

⁸⁴ เรื่องเดียวกัน.

ปี พ.ศ. 2544 ระบายบตำรวจได้รับส่วยจากจากบ่อนการพนันระหว่าง 6,670 - 13,650 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 7.1 - 9.2 ของผลกำไรของบ่อนการพนันทั่วประเทศ และในปีเดียวกันระบายบตำรวจได้รับส่วยจากเจ้ามือหอยใต้ดินทั่วประเทศ ระหว่าง 10,600 - 10,800 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2 ของยอดขายหอยใต้ดินทั่วประเทศ นอกจากนี้ระบายบตำรวจยังได้รับส่วยจากหวยรายวัน อีกราวปีละ 400 - 500 ล้านบาท ถ้าหากระบายบตำรวจได้รับส่วยจากการพนันประเภทอื่น ๆ ที่เหลือคือ การพนันฟุตบอล หอยหุ้น หอยออมสิน และหวย ธ.ก.ส. รายร้อยละ 2 ของกำไรที่เจ้ามือได้รับ ระบายบตำรวจจะมีรายได้จากพนันฟุตบอล ปีละ 240 - 320 ล้านบาท หอยหุ้น 80 - 96 ล้านบาท หอยออมสิน 650 ล้านบาท และหวย ธ.ก.ส. 650 ล้านบาท

กล่าวโดยสรุปในปี พ.ศ. 2544 ระบายบตำรวจได้รับส่วยจากธุรกิจการพนันผิดกฎหมาย อย่างน้อยที่สุดระหว่าง 19,000 - 27,000 ล้านบาท⁸⁵

สำหรับเงื่อนไขที่ทำให้ตำรวจใช้อำนาจรัฐเรียกรับผลประโยชน์จากธุรกิจบริการทางเพศ มีอย่างน้อย 3 ประการคือ

ประการแรก ปัจจุบันไม่มีกฎหมายอนุญาตให้มีการค้าประเวณีได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ข้อที่น่าสนใจก็คือมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้อยู่ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติอนุญาตให้เปิดสถานบริการได้ พ.ศ. 2525 และพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ว่าด้วยการเอาผิดกับผู้ประกอบการค้าประเวณี ซึ่งขัดแย้งของกฎหมายทั้งสองฉบับ ทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถเลือกใช้ดุลพินิจในการตัดสินปัญหาได้

ประการที่สอง ขั้นตอนการขอใบอนุญาต ปัจจุบันธุรกิจบริการที่ขอใบอนุญาต มี 3 ประเภทคือ ประเภทที่ 1 ได้แก่ บาร์ คลับ ไนท์คลับ ดิสโก้เธค และสถานที่ที่มีฟลอร์เต้นรำ ประเภทที่ 2 ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร คาเฟ่ โรงน้ำชา คอกเทลเลานจ์ นวดแผนโบราณและบาร์เบียร์ ประเภทที่ 3 ได้แก่ อาบอบนวด ทางกรมไม่ได้ขอใบอนุญาตสถานบริการประเภทที่ 3 แล้ว โดยใบอนุญาตที่ออกมีเพียง 113 ใบเท่านั้น เป็นสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร 92 ราย และต่างจังหวัด 21 ราย และขั้นตอนการขอต่อใบอนุญาตต่อตำรวจเป็นสาเหตุสำคัญให้มีการต้องจ่ายเงินได้โต๊ะ เนื่องจากตำรวจสามารถใช้อำนาจในการวินิจฉัยว่าจะต่อใบอนุญาตได้หรือไม่ก็ได้

ประการที่สาม เนื่องจากธุรกิจนี้มีผลตอบแทนสูง ผู้ประกอบการจึงยินยอมที่จะจ่ายให้เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อซื้อความสะดวกในการทำธุรกิจจากสถานประกอบการที่มีใบอนุญาตทั่ว

⁸⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 101.

ประเทศพบว่าอัตราการจ่ายค่าคุ้มครองให้แก่ตำรวจแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ สถานประกอบการระดับเกรด A จ่ายแห่งละ 2 ล้านบาทต่อเดือน สถานประกอบการระดับเกรด B จ่ายแห่งละ 1 ล้านบาทต่อเดือน สถานประกอบการระดับเกรด C จ่ายแห่งละ 5 แสนบาท ต่อเดือน

จากการศึกษาผู้วิจัยประมาณการว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอาบอบนวดทั่วประเทศต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะหรือส่วยแก่ให้ตำรวจอย่างต่ำสุด 500 ล้านบาทต่อปี⁸⁶

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำเสนอมา ทำให้มองเห็นโทษของอบายมุขที่ได้สร้างความเสื่อมเสียทั้งแก่บุคคลผู้เข้าไปเกี่ยวข้องและสังคมโดยภาพรวม โดยเฉพาะประเทศไทยซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ วิถีชีวิตของชาวไทยในอดีตดำเนินไปโดยอาศัยหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นกรอบ ทำให้ประเทศไทยได้รับการชื่นชมจากชาวต่างชาติในฐานะประเทศที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีอันงดงาม มีความสงบร่มเย็น ผู้คนมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน

ในปัจจุบันเมื่อคนไทยหมกมุ่นกับอบายมุขมากขึ้น ภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ปรากฏต่อสังคมโลกจึงเปลี่ยนไป ทศนคติของชาวต่างชาติที่มีต่อประเทศไทยก็เปลี่ยนไป เรากลายเป็นประเทศที่มากไปด้วยปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้าประเวณี ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาการประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น ส่งผลกระทบถึงการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว หรือด้านความเชื่อมั่น ซึ่งคนไทยทุกคนย่อมได้รับผลกระทบจากสิ่งเหล่านี้ ทั้งในด้านการเป็นอยู่ ด้านการประกอบอาชีพ และที่สำคัญคือด้านศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิความเป็นไทย

ดังนั้น คนในสังคมไทยทุกภาคส่วนต้องหาวิธีการในการกำจัดอบายมุขให้หมดไป เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่งดงามเช่นเดิมให้เกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ อย่าปล่อยให้อบายมุขทำลายจนเราต้องสูญเสียเอกลักษณ์ความเป็นไทย

⁸⁶ เรื่องเดียวกัน, น. 124-127.